EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 13.7.2016
COM(2016) 466 final

2016/0223 (COD)

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany a o změně směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

Souvislosti a odůvodnění návrhu

Evropská unie hodlá vytvořit integrovanou, udržitelnou a ucelenou migrační politiku, která bude založena na solidaritě a spravedlivém sdílení odpovědnosti a bude účinně fungovat za běžných i krizových okolností. Od přijetí Evropského programu pro migraci[1] se Evropská komise snaží provádět opatření k řešení bezprostředních i dlouhodobých problémů na cestě k účinnému a komplexnímu řízení migračních toků.

Společný evropský azylový systém je založen na pravidlech určujících, který členský stát je příslušný pro žadatele o mezinárodní ochranu (včetně databáze otisků prstů žadatelů o azyl), na společných normách pro azylové řízení, podmínky přijímání, uznávání a ochranu osob požívajících mezinárodní ochrany. Při provádění společného evropského azylového systému členským státům navíc pomáhá Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu.

Přestože se při vytváření společného evropského azylového systému dosáhlo výrazného pokroku, panují mezi členskými státy nadále velké rozdíly, pokud jde o volbu postupů, podmínky přijímání žadatelů, míru uznávání a druh ochrany poskytované osobám požívajícím mezinárodní ochrany. Tyto rozdíly následně podporují druhotný pohyb osob a azylovou turistiku (asylum shopping), vytvářejí motivační faktory a v konečném důsledku vedou k tomu, že se odpovědnost za poskytnutí ochrany potřebným osobám rozděluje mezi členské státy nerovnoměrně.

Velký počet příjezdů v poslední době ukázal, že Evropa potřebuje účinný a efektivní azylový systém, který by byl schopen zajistit spravedlivé a udržitelné sdílení odpovědnosti mezi členskými státy, poskytnout dostatečné a důstojné podmínky přijímání v celé EU, rychle a účinně vyřizovat žádosti o azyl podané v EU a zajistit kvalitu přijímaných rozhodnutí, aby se lidem potřebujícím mezinárodní ochranu této ochrany skutečně dostalo. Zároveň s tím se EU musí zabývat nelegálními a nebezpečnými pohyby osob a zamezit fungování převaděčství. Proto se musí žádosti o azyl u osob, které nemají nárok na mezinárodní ochranu, řešit rychle a tito migranti musí být co nejdříve vráceni. Na druhou stranu je třeba žadatelům ze třetích zemí, kteří potřebují ochranu, otevřít bezpečné a legální cesty do EU. Děje se tak rovněž v rámci širší spolupráce s prioritními zeměmi původu a tranzitu.

Dne 6. dubna 2016 stanovila Komise ve sdělení „Směrem k reformě společného evropského azylového systému a posilování legálních cest do Evropy“[2] své priority pro strukturální reformu evropského azylového a migračního rámce, přičemž uvedla kroky, které jsou zapotřebí k dosažení humánnější, spravedlivější a efektivnější evropské azylové politiky, jakož i lépe řízené politiky v oblasti legální migrace.

Dne 4. května 2016 předložila Komise první soubor návrhů na reformu společného evropského azylového systému se zaměřením na tři priority stanovené v uvedeném sdělení: vytvořit udržitelný a spravedlivý dublinský systém pro určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o azyl,[3] posílit systém Eurodac, aby dokázal lépe sledovat druhotné

[1] COM(2015) 240 final.
[2] COM(2016) 197 final.
[3] COM(2016) 270 final.

pohyby osob a usnadňoval boj proti nelegální migraci,[4] a vytvořit řádnou Agenturu Evropské unie pro azyl k zajištění řádného fungování evropského azylového systému.[5] Tyto návrhy byly prvotními základy pro reformu struktury společného evropského azylového systému.

Reformu společného evropského azylového systému završuje Komise druhým balíčkem, v jehož rámci přijímá čtyři další návrhy: návrh, kterým se směrnice o azylovém řízení nahrazuje nařízením[6], které harmonizuje stávající rozdílné procesní postupy ve všech členských státech a vytváří skutečně společný postup; návrh, kterým se kvalifikační směrnice[7] nahrazuje nařízením[8], kterým se zavádí jednotné normy pro uznávání osob potřebujících ochranu a práva přiznávaná osobám požívajícím mezinárodní ochrany, a rovněž návrh na revizi směrnice o podmínkách přijímání žadatelů o azyl[9], aby se více harmonizovaly podmínky přijímání žadatelů v EU, zlepšily jejich vyhlídky na integraci a snížilo množství druhotných pohybů. A konečně, v návaznosti na závazek posílit legální cesty do EU, jak bylo oznámeno dne 6. dubna 2016, navrhuje Komise také strukturovaný rámec Unie pro znovuusídlení, čímž přechází na organizovanější přístup k mezinárodní ochraně v rámci EU, neboť zajistí řádné a bezpečné cesty do EU osobám potřebujícím mezinárodní ochranu, a to s cílem postupně omezit motivaci k nelegálním příjezdům[10].

Tyto návrhy jsou nedílnou součástí celkové reformy společného evropského azylového systému a navzájem spolu úzce souvisí. S touto druhou fází legislativních návrhů na reformu *acquis* v oblasti azylu jsou tudíž předloženy již všechny složky pevného, soudržného a integrovaného společného evropského azylového systému, založeného na společných harmonizovaných pravidlech, která jsou účinná, ale zároveň poskytují ochranu a jsou v naprostém souladu s Ženevskou úmluvou.

Společný evropský azylový systém, který se tímto dále rozvíjí, je účinný, ale zároveň plní ochrannou funkci. Je navržen tak, aby zajistil úplné sladění vnitrostátních azylových systémů, čímž se omezí motivace k druhotným pohybům, upevní vzájemná důvěra mezi členskými státy a zajistí hladké fungování dublinského systému.

Zajistí, že se bude s žadateli o azyl v celé EU zacházet stejným a odpovídajícím způsobem. Systém poskytuje nástroje k rychlé identifikaci osob skutečně potřebujících mezinárodní ochranu a navracení těch, kteří ochranu nepotřebují. Je velkorysý k nejzranitelnějším a naopak přísný vůči možnému zneužití, vždy však respektuje základní práva. V neposlední řadě je společný systém i nákladově efektivní a dostatečně pružný, aby si dokázal poradit se složitými problémy, které členské státy v této oblasti mají.

Cíle návrhu

Kvalifikační směrnice stanoví kritéria, která žadatelé musí splňovat, aby jim mohl být udělen azyl a doplňková ochrana, a práva osob, jimž byly tyto statusy uděleny. Stávající přepracované znění kvalifikační směrnice[11] sice přispělo k určitému sblížení vnitrostátních

---

4 COM(2016) 272 final.
5 COM(2016) 271 final.
6 Úř. věst. L 180, 29.6.2013, s. 60.
7 Úř. věst. L 337, 20.12.2011, s. 9.
8 Úř. věst. L […], […], s. […].
9 Úř. věst. L […], […], s. […].
10 Úř. věst. L […], […], s. […].
11 Směrnice 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo

předpisů, míra uznávání se však mezi členskými státy stále liší, a ani při rozhodování o druhu ochranného statusu udělovaného členskými státy neexistuje dostatečná konvergence[12]. Mezi politikami členských států jsou navíc značné rozdíly, pokud jde o délku trvání udělovaných povolení k pobytu i přístup k právům. Kromě toho se stávající ustanovení týkající se zániku statusu v praxi uplatňují nesystematicky, což znamená, že členské státy vždy nezajišťují, aby byla mezinárodní ochrana udělena pouze na dobu trvání rizika pronásledování nebo vážné újmy, přestože tak stanoví právní předpisy EU. A konečně, některá pravidla v přepracovaném znění kvalifikační směrnice, která stanoví společná kritéria pro uznávání žadatelů, jsou ze své podstaty nepovinná (tj.: povinnost žadatele svou žádost doložit, pravidla týkající se posouzení vnitrostátní ochrany, nepovinné důvody pro odnětí postavení) a dávají členským státům široký prostor k uvážení.

Z výše uvedených **rozdílů v míře uznávání a v úrovni práv, jež se ve vnitrostátních azylových systémech na daný ochranný status váží**, je jasně patrná potřeba jednotnějšího přístupu. Tyto rozdíly mohou žadatele o mezinárodní ochranu pobízet k tomu, aby o azyl žádali v členském státě, v němž jsou tato práva a míry uznávání domněle větší, spíše než v členském státě, který by byl k vyřízení jejich žádosti příslušný podle dublinských pravidel. Kromě toho je třeba řešit také případné druhotné pohyby osob požívajících mezinárodní ochrany – je třeba upřesnit, že musí pobývat v členském státě, který jim udělil ochranu. Vzhledem k tomu, že se nekontroluje, zda je ochrana nadále nutná, získává ochrana *de facto* trvalou povahu, což osoby potřebující mezinárodní ochranu ještě více motivuje, aby zamířily do EU a nehledaly útočiště jinde, a to ani v zemích, jež jsou blíže jejich zemím původu.

Vzhledem k evidentní potřebě harmonizace a rozsahu předkládaných změn se navrhuje nahradit stávající směrnici nařízením. Díky jeho přímé použitelnosti přispěje tato změna sama o sobě k dalšímu sblížení pravidel a zajistí rovněž soulad s navrhovaným nařízením o azylovém řízení.

S ohledem na výše uvedené je cílem návrhu:

1. **Více sjednotit společná kritéria** pro uznávání žadatelů o mezinárodní ochranu tím, že budou stanovena přísnější pravidla a budou nahrazena stávající fakultativní pravidla, co se týče povinností žadatele svou žádost doložit, posuzování alternativ vnitrostátní ochrany a důvodů pro odnětí postavení, představuje-li osoba požívající mezinárodní ochrany hrozbu pro bezpečnost členského státu nebo byla-li pravomocně odsouzena za zvlášť závažný trestný čin.
2. **Více sjednotit azylová rozhodnutí** v EU tím, že rozhodující orgány členských států budou při posuzování žádostí muset brát v úvahu společnou analýzu a pokyny týkající se situace v zemi původu, které na úrovni Unie podle nových ustanovení navrhovaného nařízení o Agentuře EU pro azyl[13] vydá tato agentura a evropská síť pro informace o zemích původu.

---

osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění) (dále jen „přepracovaná kvalifikační směrnice“);

12 Například v období od ledna do září 2015 se míra uznávání u žadatelů o azyl z Afghánistánu pohybovala od téměř 100 % v Itálii po 5,88 % v Bulharsku (Eurostat). Co se týká rozdílů v druhu přiznávaného statusu, ukázaly údaje EASO za 2. čtvrtletí 2015, že Německo (99%), Řecko (98%) a Bulharsko (85%) postavení uprchlíka přiznávaly téměř všem syrským státním příslušníkům, kdežto Malta (100%), Švédsko (89%) Maďarsko (83%) a Česká republika (80%) udělovaly status doplňkové ochrany. https://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Quarterly-Asylum-Report-2015_Q2_Final.pdf.

13 COM(2016) 271 final.

3. Zajistit, aby byla ochrana udělena pouze na dobu, během níž trvají důvody k pronásledování nebo hrozí vážná újma, aniž by však byly dotčeny vyhlídky dané osoby na integraci. Návrh ukládá členským státům povinnost provádět systematické a pravidelné přezkumy statusu, jestliže došlo k výrazným změnám situace v zemi původu, a stejně tak v případě, že hodlají prodloužit povolení k pobytu, a to poprvé u uprchlíků a poprvé a podruhé u osob požívajících doplňkové ochrany. Zároveň je zásadní, aby členské státy v rámci nároku dotčených osob na ochranu podporovaly jejich začlenění do společnosti. Návrh v této souvislosti vyjasňuje rozsah práv a povinností osob požívajících mezinárodní ochrany. Poskytuje také pobídky k jejich aktivnímu začlenění po dobu trvání ochrany tím, že členským státům umožňuje, aby poskytnutí určité sociální pomoci podmínily aktivním zapojením do integračních opatření v souladu s akčním plánem pro integraci[14]. Rozhodnutí o ukončení postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany nabudou účinku až po třech měsících, což osobám, jimž bylo postavení odňato, poskytne reálnou šanci požádat o jiné právní postavení, například pro pracovní účely.

4. **Vyřešit problematiku druhotných pohybů osob požívajících mezinárodní ochrany** tím, že se jasně stanoví, že tyto osoby musí pobývat v členském státě, který jim ochranu udělil, a zavedením dodatečných odrazujících prvků pomocí změny směrnice o dlouhodobě pobývajících rezidentech[15], konkrétně tím, že se výpočet požadované doby legálního pobytu začne počítat znovu, bude-li osoba zastižena v jiném členském státě, aniž by v něm měla právo pobývat nebo se zdržovat.

5. **Více sjednotit práva osob požívajících mezinárodní ochrany**, zejména pokud jde o platnost a formát povolení k pobytu, a vyjasnit rozsah jejich práv a povinností, zejména v otázkách sociálního zabezpečení a sociální pomoci.

- **Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky**

Tento návrh, stejně jako tomu bylo dříve u přepracované kvalifikační směrnice, je zásadní součástí společného evropského azylového systému a je plně v souladu s prvotními návrhy na jeho reformu, které byly předloženy dne 4. května 2016, s návrhy na reformu směrnice o azylovém řízení a směrnice o podmínkách přijímání, včetně návrhu přeměnit prvně zmíněnou směrnici na nařízení, jakož i s návrhem na vytvoření strukturovaného systému Unie pro znovuusídlení.

Návrh staví na ustanoveních návrhu na zřízení Agentury EU pro azyl v tom smyslu, že rozhodujícím orgánům členských států ukládá, aby při posuzování žádostí o azyl braly v úvahu informace o zemi původu, které agentura shromáždí, a společnou analýzu a pokyny, které agentura k těmto informacím o zemi původu vydá. Kromě toho důležité a relevantní změny v této společné analýze a pokynech budou podnětem k přezkoumání postavení osoby požívající mezinárodní ochrany.

Co se týče práv a povinností žadatelů o mezinárodní ochranu, jejich výslovná povinnost doložit k žádosti veškeré dostupné informace a spolupracovat odráží příslušná ustanovení návrhu na revizi dublinského nařízení[16].

---

14 COM(2016) 377 final.

15 Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty (Úř. věst. L 16, 23.1.2004, s. 44–53).

16 COM(2016) 27 final.

Ve vztahu k nařízení o azylovém řízení lze říci, že se oba návrhy vzájemně doplňují, neboť tento návrh stanoví kritéria způsobilosti a důvody pro odnětí, kdežto nařízení o azylovém řízení stanoví procesní pravidla pro posuzování žádostí o mezinárodní ochranu.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Tento návrh je v souladu s komplexní dlouhodobou politikou v oblasti lepšího řízení migrace, jak ji Komise vytyčila v Evropském programu pro migraci[17], který rozpracoval politické směry předsedy Junckera do souboru ucelených a vzájemně se podpírajících iniciativ založených na čtyřech pilířích. Těmito pilíři jsou snižování motivace k nelegální migraci, zabezpečení vnějších hranic Unie a záchrana životů, robustní azylová politika a nová politika v oblasti legální migrace. Tento návrh, který je dalším krokem v provádění Evropského programu pro migraci, pokud jde o cíl posílení azylové politiky Unie, je třeba vnímat jako součást širší politiky EU při budování spolehlivého a účinného systému, který do budoucna přinese udržitelné řízení migrace, bude spravedlivý pro hostitelské společnosti a občany EU, stejně jako pro dotčené státní příslušníky třetích zemí, země původu a tranzitní země.

Navrhované změny týkající se případných pobídek k začlenění mohou kromě toho přispět k cílům akčního plánu pro integraci[18].

. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právní základ**

Vzhledem k tomu, že cílem návrhu je na jedné straně zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria posuzování způsobilosti osob, které skutečně potřebují mezinárodní ochranu, a na druhé straně aby se na tyto osoby ve všech členských státech vztahoval jednotný soubor práv, je právním základem čl. 78 odst. 2 písm. a) a b) Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Tato ustanovení stanoví, že EU má pravomoc rozvíjet společnou politiku ve věcech azylu, doplňkové ochrany a dočasné ochrany, aby mohla poskytnout náležité postavení státním příslušníkům třetích zemí, kteří potřebují mezinárodní ochranu, a zajistila dodržování zásady nenavracení. Tato politika musí být v souladu s Ženevskou úmluvou o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951, Protokolem týkajícím se právního postavení uprchlíků ze dne 31. ledna 1967 a ostatními příslušnými smlouvami.

V rámci těchto pravomocí může EU přijmout opatření, která mimo jiné stanoví:

a) jednotný azylový status pro státní příslušníky třetích zemí platný v celé Unii a

b) jednotný status doplňkové ochrany pro státní příslušníky třetích zemí, kteří, aniž by získali evropský azyl, potřebují mezinárodní ochranu.

Ustanovení čl. 79 odst. 2 písm. a) SFEU je jako právní základ přidáno proto, že navrhovaná změna směrnice 2003/109/ES o dlouhodobě pobývajících rezidentech se bude týkat osob požívajících mezinárodní ochrany.

- **Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)**

Nesoulad, který v současnosti panuje v míře uznávání a typech ochranného statusu přiznávaného žadatelům o azyl v EU s podobnými žádostmi, dobách platnosti povolení k pobytu, jakož i v úrovni práv garantovaných osobám, jimž byla přiznána mezinárodní ochrana, může pobízet k azylové turistice a druhotným pohybům v rámci EU.

[17] COM(2015) 240 final.
[18] COM(2016) 377 final.

Cílem je nahradit stávající směrnici nařízením, aby se snáze dosáhlo většího sblížení mezi způsoby, jimiž se rozhoduje o podobných žádostech o azyl a rovněž o obsahu udělené mezinárodní ochrany. Měla by se tím oslabit motivace k pohybu v rámci EU a osobám požívajícím mezinárodní ochrany by bylo zajištěno, že se jim v celé EU dostane rovného zacházení.

Vzhledem k tomu, že společný evropský azylový systém počítá se společnými normami v celé EU pro všechny žadatele o azyl a osoby požívající mezinárodní ochrany, nelze těchto cílů dosáhnout na úrovni jednotlivých členských států. Opatření na úrovni EU je nezbytné k snazšímu dosažení větší jednotnosti azylových rozhodnutí v EU a zmírnění nepříznivých dopadů.

Členské státy mohou přiznávat jiné formy ochrany podle svých vnitrostátních právních předpisů.

- **Proporcionalita**

V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii nepřekračuje toto nařízení rámec toho, co je nezbytné k dosažení jeho cílů.

Přestože se přijetím směrnic 2004/83/ES a 2011/95/EU podařilo dosáhnout výrazné jednotnosti, stále existují značné rozdíly, pokud jde o míru uznávání a druh ochranného statusu přiznávaný v jednotlivých členských státech, stejně jako o obsah ochrany. Kromě toho, navzdory povinnosti odejmout postavení, jestliže riziko pronásledování nebo vážné újmy pomine, provádějí zatím členské státy systematické přezkumy postavení jen sporadicky. Fakultativní ustanovení stávající směrnice (tj.: povinnost žadatele svou žádost doložit, pravidla týkající se posuzování vnitrostátní ochrany, nepovinné důvody pro odnětí) navíc dávají při posuzování žádostí o azyl určitý manévrovací prostor.

Jednotnější pravidla pro posuzování způsobilosti i obsah ochrany přispějí k většímu sblížení azylových rozhodnutí v členských státech, a tím k lepšímu fungování společného evropského azylového systému, včetně udržitelného a spravedlivého systému pro určování členského státu příslušného pro žadatele o azyl, jak stanoví navrhovaná revize dublinského nařízení.

Navrhované změny nepřekračují rámec toho, co je nezbytné k dosažení kýžených cílů, a týkají se oblastí, v nichž bude mít další harmonizace výrazný efekt. Nová ustanovení požadující, aby rozhodující orgány členských států přihlížely k společné analýze a pokynům od Agentury EU pro azyl o situaci v konkrétní zemi původu, navíc reagují na potřebu větší jednotnosti přijímaných azylových rozhodnutí. Ustanovení o zániku postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany již obsahovala přepracovaná kvalifikační směrnice, avšak členské státy je systematicky neuplatňovaly, proto jsou tato ustanovení ještě posílena. Ve světle judikatury Soudního dvora Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) se rovněž navrhuje vyjasnit pravidla týkající se způsobilosti pro udělení statusu mezinárodní ochrany a jeho obsahu, aby byl jasný rozsah přiznaných práv a aby byla v potřebných případech zajištěna jednotnost, zejména pokud jde o platnost a formát povolení k pobytu, a také aby se vytvářela větší motivace k integraci v souvislosti se sociální pomocí. Změna směrnice EU o dlouhodobě pobývajících rezidentech se pak navrhuje s cílem odradit osoby požívající mezinárodní ochrany od nelegálních pohybů po EU, aniž by se však šlo za rámec toho, co je nezbytné k dosažení odrazujícího účinku.

- **Proměnná geometrie**

Spojené království a Irsko jsou vázány první kvalifikační směrnicí (směrnice 2004/83/ES) na základě oznámení svého přání účastnit se jejího přijímání a uplatňování podle Protokolu o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a Smlouvě o fungování Evropské unie. K přepracované kvalifikační směrnici (směrnice 2011/95/EU) se uvedené dvě země rozhodly nepřipojit.
Podle výše uvedeného protokolu se Spojené království a Irsko mohou rozhodnout, že se zúčastní přijímání tohoto návrhu. Možnost účastnit se jeho uplatňování mají i po přijetí návrhu.

Podle Protokolu o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o EU a Smlouvě o fungování EU, se Dánsko neúčastní přijímání opatření podle hlavy V Smlouvy o fungování EU Radou (s výjimkou „opatření k určení těch třetích zemí, jejichž státní příslušníci při překračování vnějších hranic členských států musí mít vízum, a opatření o jednotném vzoru víz“).

Účast Spojeného království, Irska a Dánska na ujednáních stanovených v tomto návrhu, kterým se přepracovaná kvalifikační směrnice 2011/95/EU zrušuje, bude stanovena v průběhu jednání v souladu s uvedenými protokoly. Tyto protokoly zejména Spojenému království a Irsku umožňují, avšak neukládají účast na iniciativách v oblasti politiky svobody, bezpečnosti a spravedlnosti a zároveň vyžadují, aby respektovaly funkčnost těchto iniciativ.

- **Volba nástroje**

Navrhuje se nahradit přepracované znění kvalifikační směrnice nařízením, aby se dosáhlo většího sblížení azylových rozhodnutí, konkrétně tím, že stávající dobrovolná pravidla, jimiž se řídí kritéria uznávání žadatelů o azyl, se změní na závazná, dalším vyjasněním a upřesněním obsahu mezinárodní ochrany (zejména co se týče doby platnosti povolení k pobytu a sociálních práv) a zavedením pravidel, jejichž cílem je zabránit druhotným pohybům.

Původní kvalifikační směrnice 2004/83/ES již byla přepracována, čímž vzniklo stávající přepracované znění kvalifikační směrnice (2011/95/EU). Pomocí směrnice se sice přispělo k většímu sblížení vnitrostátních předpisů, míra uznávání se nicméně mezi členskými státy stále liší, a ani při rozhodování o druhu uděleného ochranného statusu neexistuje patřičná konvergence.

V souladu s tím, co bylo oznámeno ve sdělení Komise ze dne 6. dubna 2016 „Směrem k reformě společného evropského azylového systému a posilování legálních cest do Evropy“, se kromě obsahových změn současného přepracovaného znění kvalifikační směrnice rovněž forma právního nástroje mění na nařízení. Tato změna již sama o sobě přispěje k dalšímu sblížení tím, že odstraní rozdíly v provádění a zajistí přímou použitelnost pravidel. Zároveň se tím dosáhne souladu s navrhovaným nařízením o azylovém řízení, u něhož se rovněž navrhuje změna formy na nařízení.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

• Hodnocení *ex post* stávajících právních předpisů

Evropská komise v roce 2015 zadala dvě externí studie[19]. První je zaměřena na uplatňování stávající kvalifikační směrnice ze strany členských států, druhá zkoumá problémy při provádění, zjišťuje nedostatky a posuzuje, zda současné přepracované znění kvalifikační směrnice přineslo v rámci EU větší míru konvergence. Komise byla se zpracovateli během vzniku studie v úzkém kontaktu a o některá jejich předběžná zjištění se opřela při přípravě předkládaného návrhu.

Studie o provádění dospěla k závěru, že stávající přepracovaná kvalifikační směrnice v některých oblastech přispěla k vyšší míře sblížení vnitrostátních předpisů. V jiných oblastech však při jejím provádění zjevně stále panují značné rozdíly, což u žádostí o azyl v členských státech vede k odlišným výsledkům, pokud jde o míru uznávání, a to i v případech, kdy žadatelé pocházejí z téže země původu. Značné rozdíly v provádění přepracované kvalifikační směrnice byly zaznamenány u způsobu, jakým se posuzují skutečnosti a okolnosti žádostí, u posuzování žádostí „na místě“, variant ochrany a uplatňování ustanovení o zániku postavení uprchlíka.

Jako jeden z hlavních důvodů stojících za rozdíly v míře uznávání v rámci EU studie navíc uvádí získávání a využívání informací o zemích původu a vytváření seznamů bezpečných zemí původu a jejich používání a stejně tak posuzování věrohodnosti žadatele při prověřování jeho oprávněné obavy z pronásledování nebo vážné újmy. Studie také dospěla k závěru, že vyšší míry harmonizace se podařilo dosáhnout u sladění obsahu práv přiznávaných osobám požívajícím doplňkové ochrany a uprchlíkům (například u přístupu k zaměstnání, vzdělávání nebo zdravotní péči). V některých zemích nicméně nadále existují rozdíly co do postupu při přiznávání práv uprchlíkům a osobám požívajícím doplňkové ochrany – jedná se udělování povolení k pobytu, vydávání cestovních dokladů, sociální pomoc, typ a kvalitu integračních programů a podporu při dobrovolném návratu. Tyto rozdíly jsou na jedné straně dány různým výkladem ustanovení, na druhou stranu souvisí s tím, do jaké míry členské státy ve svém právním řádu provedly některá nepovinná ustanovení – ve formě nepovinných omezení nebo možnosti příznivějších pravidel.

• Konzultace se zúčastněnými stranami

V návaznosti na své sdělení ze dne 6. dubna 2016 „Směrem k reformě společného evropského azylového systému a posilování legálních cest do Evropy“[20] zahájila Komise diskusi o variantách budoucí reformy pravidel EU v oblasti azylu.

V dané souvislosti útvary Komise sdělení v květnu projednaly s členskými státy, nevládními organizacemi a UNHCR a v červnu 2016 s koordinátory Výboru Evropského parlamentu pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci. Evropský parlament sdělení projednal rovněž na svém plenárním zasedání dne 11. května. Útvary Komise obdržely i písemné příspěvky.

Členské státy se obecně vyjádřily ve prospěch další harmonizace. Pokud jde o způsoby, jak dosáhnout většího sblížení v míře uznávání a u druhů udělovaného ochranného statusu, byla zdůrazňována praktická spolupráce a pokyny od Agentury EU pro azyl.

---

19 Budou v brzké době zveřejněny.

20 COM(2016) 197 final.

U otázky následného přezkumu po udělení ochranného statusu se s podporou setkal zejména návrh zahájit přezkum tehdy, dojde-li na úrovni EU ke změně informací o zemi původu. Zároveň některé členské státy upozornily na administrativní zátěž, která by mohla vzniknout, pokud by se plošně a výslovně zavedla povinnost vždy před prodloužením platnosti povolení k pobytu ověřovat, zda nepominuly okolnosti pro udělení postavení uprchlíka.

Podporu získala i myšlenka dalšího sjednocení doby platnosti vydaných povolení. Některé členské státy však uvedly, že by se měla zachovat možnost vydávat po zániku ochranného statusu povolení k pobytu na základě jiných důvodů (humanitárních nebo z důvodů legální migrace), a že je důležité, aby se zbytečně nesnižovaly vyhlídky na integraci, pokud by vznikl dojem, že je ochrana pouze dočasná.

Co se týká úrovně přiznávaných práv, členské státy obecně nepodpořily myšlenku, aby se ještě více rozlišovalo mezi dvěma zmíněnými statusy mezinárodní ochrany. Několik členských států požádalo o větší flexibilitu v oblasti sociální ochrany a zdravotní péče, jiné naopak podtrhly, že u slučování rodin osob požívajících doplňkové ochrany existuje prostor k větší harmonizaci.

Pokud jde o druhotné pohyby, s určitou podporou se setkal návrh na jednoznačnější informování o povinnosti pobývat v členském státě, který ochranu udělil, aby si osoby požívající ochrany byly vědomy důsledků druhotného pohybu.

U integračních opatření byla zmíněna možnost, aby se osoby požívající ochrany povinně účastnily nabízených jazykových kurzů / kurzů orientace v občanských záležitostech.

Koordinátoři Výboru pro občanské svobody Evropského parlamentu varovali před jakýmkoli snižováním norem. V souvislosti s navrhovaným přezkumem statusu zazněly obavy o to, jaký dopad by tento krok měl na vyhlídky na integraci osob požívajících ochrany. Rovněž bylo zdůrazněno, že veškerá opatření musí být přiměřená a v souladu s Evropskou úmluvou o lidských právech a Listinou základních práv Evropské unie. U otázky práv na volný pohyb zaznělo, že aby mohly osoby požívající ochrany uplatňovat svá práva na volný pohyb, měly by být způsobilé k získání statusu dlouhodobě pobývajícího rezidenta v EU (směrnice 2003/109/ES) dříve než po uplynutí stávajícího pětiletého období.

Nevládní organizace obecně nebyly větší harmonizaci nakloněny, neboť se obávaly snížení norem, a daly by přednost spíše lepšímu uplatňování stávajících ustanovení a vydávání pokynů ze strany Agentury EU pro azyl. Pokud by se stávající ustanovení měla měnit, bylo by podle nevládních organizací zapotřebí upevnit práva žadatelů.

V otázce konvergence byly nevládní organizace obecně proti tomu, aby se povinně uplatňovala doložka o vnitrostátní ochraně, a nepodpořily ani plány na zavedení povinných přezkumů, zda nedošlo k zániku nároku na mezinárodní ochranu, přičemž varovaly před negativními důsledky z hlediska vyhlídek na integraci a vytváření zbytečné administrativní zátěže.

V otázce práv doporučovaly nevládní organizace zachovat možnosti příznivějšího zacházení, i pokud jde o dobu platnosti povolení, a argumentovaly proti jakémukoli dalšímu rozlišování mezi postavením uprchlíka a statusem doplňkové ochrany.

Co se týká druhotných pohybů, nevládní organizace nejsou pro zavádění sankcí, zdůraznily naopak, že v prvé řadě je třeba lépe pochopit důvody druhotného pohybu a uvažovat o možných pobídkách. Pokud jde o plány na jednoznačněji formulované informační povinnosti členských států, vyslovily se pro podrobnější pravidla.

V otázce slučování rodin nevládní organizace zdůraznily, že je třeba, aby práva osob požívajících doplňkové ochrany byla obdobná jako práva uprchlíků.

- **Sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Kromě Komisí zadaných studií o provádění přepracované kvalifikační směrnice byly při přípravě tohoto návrhu využity i příslušné publikace EASO, zejména údaje shromážděné v rámci „matice kvality“ týkající se způsobilosti a vyloučení, a také praktická příručka EASO k čl. 15 písm. c) a právní analýza k článkům 12 a 17 přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

- **Základní práva**

Předkládané nařízení dodržuje základní práva a ctí zásady uznané zejména v Listině základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“). Toto nařízení zejména usiluje o zajištění plného respektu k lidské důstojnosti a práva na azyl u žadatelů o azyl a rodinných příslušníků, kteří je doprovázejí, a prosazení uplatňování článků Listiny týkajících se lidské důstojnosti, respektování soukromého a rodinného života, svobody projevu a informací, práva na vzdělání, práva na svobodnou volbu povolání a práva pracovat, svobody podnikání, práva na azyl, nediskriminace, práva dětí, sociálního zabezpečení a sociální pomoci a zdravotní péče, a mělo by proto být odpovídajícím způsobem provedeno. Návrh je v souladu se zákazem navracení, jak je stanoven v článku 19 Listiny základních práv Evropské unie, a to rovněž při posuzování žádostí o azyl ve vztahu k vnitrostátní ochraně. Návrh posiluje procesní záruky stanovením toho, že důkazní břemeno při prokazování dostupnosti vnitrostátní ochrany je na straně rozhodujícího orgánu a že musí být provedeno posouzení, jakmile je stanoveno, že by se jinak použila kvalifikační kritéria.

Návrh respektuje rovněž ustanovení o sociální pomoci podle čl. 34 odst. 3 Listiny a článku 23 Ženevské úmluvy, když členským státům dává možnost, aby poskytnutí určité sociální pomoci podmínily aktivním zapojením do integračních opatření a provázaly podmínky pobytu s přijímáním určitých sociálních dávek, jakkoli se vyžaduje, aby se tyto podmínky uplatňovaly pouze v zájmu usnadnění integrace osob požívajících mezinárodní ochrany.

Zvláště se přihlédlo k právům novorozenců a žen během těhotenství, při porodu a po něm. Návrh rovněž bere v úvahu povinnosti členských států podle Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (Istanbulská úmluva). Vzhledem k návrhům Komise na rozhodnutí Rady o podpisu a uzavření Istanbulské úmluvy a s cílem zaručit ženám potřebujícím mezinárodní ochranu, které byly vystaveny násilí na základě pohlaví, náležitou úroveň ochrany, měl by se při výkladu a provádění tohoto nařízení uplatňovat přístup zohledňující rovnost žen a mužů, přičemž v každém případě se tento přístup bude vyžadovat, jakmile bude Istanbulská úmluva uzavřena ze strany EU.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Tímto návrhem nevzniká Unii žádná finanční ani administrativní zátěž. Nemá proto žádný dopad na rozpočet Unie.

5. OSTATNÍ PRVKY

- **Mechanismy monitorování, hodnocení a podávání zpráv**

Zprávu o provádění tohoto nařízení předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě do dvou let od vstupu tohoto nařízení v platnost a poté každých pět let. Příslušné informace pro vypracování této zprávy členské státy zašlou Komisi a Agentuře Evropské unie pro azyl. Dodržování tohoto nařízení členskými státy bude Agentura EU pro azyl rovněž sledovat

pomocí monitorovacího mechanismu, jehož zřízení Komise navrhla v rámci revize mandátu agentury.[21]

- **Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu**

Navrhuje se nahradit stávající přepracované znění kvalifikační směrnice nařízením. Obsah směrnice se však mění, pouze pokud jde a) o politické cíle vyjmenované v bodě 1, b) rozsah nezbytně nutný k tomu, aby její znění mohlo být přímo použitelné a, c) míru, v níž bylo stávající ustanovení potřeba vyjasnit s ohledem na příslušnou judikaturu. Níže uvedená vysvětlení se tudíž týkají pouze ustanovení, která doznala podstatných změn oproti stávajícímu znění přepracované kvalifikační směrnice.

1. Další sjednocení společných kritérií pro uznávání žadatelů o mezinárodní ochranu

Článek 3 – Věcná působnost

Působnost nařízení je nadále dvojí: zaprvé stanovit normy, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, a zadruhé stanovit obsah ochrany jim udělené. Poněvadž u tohoto návrhu bylo jako nástroj zvoleno nařízení, v textu již není ustanovení umožňující členským státům poskytnout příznivější zacházení. V ustanovení čl. 3 odst. 2 se však uvádí, že členské státy mohou udělit vnitrostátní humanitární status osobám, které nesplňují podmínky tohoto nařízení. V příslušném bodě odůvodnění je navíc upřesněno, že členské státy mohou zavést vnitrostátní opatření nad rámec toho, co je upraveno tímto nařízením, avšak pouze způsobem, který nenarušuje provádění jeho ustanovení.

Článek 4 – Posouzení skutečností

Podle čl. 4 odst. 1 je žadatel o mezinárodní ochranu povinen svou žádost doložit; žadatel je tudíž výslovně povinen předložit veškeré podklady, které má k dispozici, spolupracovat a – analogicky k příslušným ustanovením návrhu dublinského nařízení[22] a ustanovením návrhu nařízení o azylovém řízení – se po dobu řízení zdržovat na území daného členského státu.

Článek 5 – Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě

Ustanovení čl. 5 odst. 3 byla nyní rozšířena, takže členský stát nemusí status doplňkové ochrany nebo postavení uprchlíka udělit, pokud žadatel o mezinárodní ochranu podá následnou žádost založenou na okolnostech, které vyvolal svým vlastním rozhodnutím poté, co opustil zemi původu.

Článek 8 – Vnitrostátní ochrana

Ustanovení čl. 8 odst. 1 nově stanoví povinnost posoudit, zda pro žadatele existuje možnost vnitrostátní ochrany, a platí-li, že může bezpečně a legálně odcestovat do jiné části země původu, je mu do ní umožněn vstup a lze důvodně předpokládat, že se v ní může usadit, lze rozhodnout, že žadatel mezinárodní ochranu nepotřebuje. Kromě zavedení povinnosti týkající se posouzení vnitrostátní ochrany byly záruky vloženy také do čl. 8 odst. 4, aby bylo jasné, jak žádost o azyl v tomto ohledu posuzovat.

Článek 10 – Důvody pronásledování

Podle příslušné judikatury Soudního dvora Evropské unie[23] je v čl. 10 odst. 3 vyjasněno, že rozhodující orgán nemůže rozumně očekávat, že se žadatel o azyl bude chovat diskrétně

[21] COM(2016) 271 final.
[22] COM(2016) 27 final.
[23] Věc C-199/12.

nebo že se zdrží určitého jednání, aby se v zemi původu vyhnul riziku pronásledování, je-li toto chování nebo jednání nedílnou součástí jeho totožnosti.

Článek 12 – Vyloučení

Na základě judikatury Soudního dvora Evropské unie[24] byla do čl. 12 odst. 5 doplněna podrobnější ustanovení, aby bylo zřejmé, že spáchání určitých trestných činů (zejména krutého jednání nebo teroristických činů) povede k vyloučení z postavení uprchlíka, a to i v případě, že byly takové činy spáchány s politickým cílem.

V čl. 12 odst. 6 je rovněž podle judikatury Soudního dvora Evropské unie[25] objasněno, že vyloučení osoby z postavení uprchlíka závisí výlučně na tom, zda jsou splněny podmínky tohoto článku, a nepodléhá žádnému dalšímu posouzení přiměřenosti.

2. Větší jednotnost azylových rozhodnutí v rámci EU díky tomu, že rozhodující orgány členských států budou muset zohlednit pokyny Agentury EU pro azyl

Článek 7 – Poskytovatelé ochrany

Aby se v EU u azylových rozhodnutí dospělo k větší jednotnosti, zavádí čl. 7 odst. 3 povinnost, aby rozhodující orgány při posuzování toho, zda určitá mezinárodní organizace ovládá stát nebo podstatnou část jeho území, vycházely z pokynů Unie, zejména ze společné analýzy a pokynů týkajících se situace v zemi původu od Agentury EU pro azyl a evropské sítě pro informace o zemi původu. Návrh o Agentuře EU pro azyl (články 8 a 10 nařízení[26]) stanoví pravomoc vydávat společnou analýzu a pokyny a na tuto pravomoc se odkazuje rovněž v čl. 7 odst. 3. (dále jen „pokyny od agentury“).

Článek 8 – Vnitrostátní ochrana

Aby byla jednotnost azylových rozhodnutí zajištěna i v otázkách vnitrostátní ochrany, jsou rozhodující orgány členských států povinny, obdobně jako v případě ustanovení čl. 7 odst. 3, zohlednit mimo jiné pokyny od agentury.

Článek 11 a článek 17 – Zánik postavení uprchlíka a statusu doplňkové ochrany

Ustanovení čl. 11 odst. 2 písm. b), pokud jde o zánik postavení uprchlíka, a čl. 17 odst. 2 písm. b), pokud jde o status doplňkové ochrany, ukládají rozhodujícím orgánům, aby vycházely z pokynů od agentury, posuzují-li, zda u uprchlíků, resp. osob požívajících doplňkové ochrany, nedošlo k zániku nároku na status mezinárodní ochrany, který jim byl udělen.

3. Zavedení systematického a pravidelného přezkumu statusu

Článek 14 a článek 20 – Odnětí, ukončení platnosti nebo zamítnutí prodloužení platnosti postavení uprchlíka a statusu doplňkové ochrany

Ustanovení čl. 14 odst. 1 a čl. 20 odst. 1 ukládají rozhodujícím orgánům, aby postavení odňaly, ukončily nebo zamítly prodloužit jeho platnost, jestliže pominula potřeba ochrany, nebo jestliže po udělení ochrany nastaly důvody pro vyloučení. Přezkum statusu je tudíž nutné provádět k ověření toho, zda jsou nadále splněna kritéria způsobilosti (obava před pronásledováním, svévolné násilí).

Článek 15 a článek 21 – Přezkum postavení uprchlíka a statusu doplňkové ochrany

---

[24] Věc C-57/09.
[25] Věc C-57/09.
[26] COM(2016) 271 final.

Návrh zavádí mechanismy pro aktivaci přezkumů, přičemž jeden se týká obsahu a druhý zajištění pravidelnosti. Navrhuje se tudíž, aby rozhodující orgány měly povinnost provést přezkum, došlo-li v zemi původu k důležité a relevantní změně, která je zohledněna v dokumentech vydaných na úrovni EU, tj. v pokynech od agentury (čl. 15 odst. 1 písm. a) a čl. 21 odst. 1 písm. b)), a když prodlužují platnost povolení k pobytu, a to poprvé u uprchlíků a poprvé a podruhé u osob požívajících doplňkové ochrany (čl. 15 odst. 1 písm. a) a čl. 21 odst. 1 písm. b)). Přezkumy by vnitrostátním orgánům neměly přinést dodatečnou administrativní zátěž, poněvadž jsou dobře cílené a omezují se na situace, kdy je třeba v každém případě učinit rozhodnutí o prodloužení platnosti povolení k pobytu, nebo jestliže v konkrétní zemi původu nastala podle dostupných informací výrazná změna. Návrh tudíž přinese větší jednotnost a kontrolu, aniž by členské státy zbytečně zatěžoval.

V případě odnětí postavení kvůli změně okolností se navrhuje tříměsíční odklad (čl. 14 odst. 5 a čl. 20 odst. 3), aby se dotčená osoba mohla pokusit o dosažení změny svého postavení, jsou-li k ní jiné důvody (rodinné, pracovní, studijní, humanitární atd.).

4. Řešení problematiky druhotných pohybů jednoznačným stanovením toho, že osoba požívající ochrany je povinna pobývat v členském státě, který jí ochranu udělil, a zavedením dodatečných odrazujících prvků změnou směrnice o dlouhodobě pobývajících rezidentech.

Článek 29 – Pohyb v rámci Unie

Článek 29 stanoví obecné pravidlo, že osoba požívající mezinárodní ochrany je povinna pobývat v členském státě, který jí ochranu udělil, a spolu s článkem 44 stanoví odrazující prvky pro případy, kdy je osoba zastižena v jiném členském státě, aniž by v něm měla právo se zdržovat nebo pobývat. Ustanovení čl. 29 odst. 2 v tomto ohledu odkazuje na navrhovaná ustanovení dublinského nařízení (čl. 20 odst. 1 písm. e)). Dále se navrhuje změnit směrnici 2003/109/ES o dlouhodobě pobývajících rezidentech a stanovit, že pětileté období, po jehož uplynutí jsou osoby požívající mezinárodní ochrany způsobilé k získání postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta, by se mělo začít počítat znovu pokaždé, když bude dotčená osoba zastižena v jiném členském státě než v tom, který jí udělil mezinárodní ochranu, aniž by v něm měla podle příslušných právních předpisů Unie nebo vnitrostátních právních předpisů právo se zdržovat nebo pobývat. Očekává se, že toto navrhované opatření bude osoby požívající mezinárodní ochrany motivovat k dodržování pravidel a odradí je od nepovolených druhotných pohybů, poněvadž v opačném případě by jim hrozilo prodloužení čekací lhůty pro získání postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta a s ním souvisejícího práva na mobilitu uvnitř EU.

Článek 29 rovněž potvrzuje, že příslušná ustanovení schengenského *acquis* osobě požívající ochrany umožňují pobývat – při splnění podmínek článku 21 Úmluvy k provedení Schengenské dohody – po dobu 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů v jiném členském státě, který v plném rozsahu uplatňuje schengenské *acquis*. Kromě toho tento článek rovněž objasňuje, že osoba požívající ochrany může žádat o pobyt v jiném členském státě podle jiných příslušných právních předpisů EU (jak se navrhuje v návrhu o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysoce odborné dovednosti[27]) nebo dovolují-li to vnitrostátní právní předpisy členských států.

Článek 24 – Informace

[27] COM(2016) 378 final.

Článek 24 stanoví vyšší nároky na informace s cílem zajistit, aby si osoba požívající mezinárodní ochrany byla vědoma svých práv a povinností, zejména ustanovení o pohybu v rámci Unie. Za tímto účelem se navrhuje zavést pomocí prováděcího aktu jednotná pravidla pro obsah a formu informací, jež se mají v celé EU těmto osobám poskytovat.

5. Větší sjednocení práv osob požívajících mezinárodní ochrany

Článek 22 – Obecná pravidla

Kapitola VII stanoví obsah ochrany a práva a povinnosti uvádí ve třech oddílech – obecná ustanovení, práva vztahující se k pobytu a práva vztahující se k integraci. Změny přinesou výraznější sjednocení tím, že se stanoví jednotná pravidla se zvláštním zřetelem na povolení k pobytu a cestovní doklady, a rovněž díky upřesnění rozsahu práv dostupných osobám požívajícím ochrany, zejména pokud jde o sociální práva.

Udělení postavení uprchlíka má sice deklaratorní povahu, v čl. 22 odst. 3 se nicméně výslovně uvádí, že určitá práva (přístup k zaměstnání a sociálnímu zabezpečení) lze podmínit získáním povolení k pobytu.

Článek 25 – Celistvost rodiny

U celistvosti rodiny (článek 25) se okruh rodinných příslušníků rozšiřuje, aby odrážel současné migrační trendy, podle nichž se žadatelé často dostávají na území členských států po delší době tranzitu. Příslušný bod odůvodnění týkající se celistvosti rodiny objasňuje, že se v případě těchto ustanovení jedná o *lex specialis*, pokud jde o pravidla daná směrnicí o sloučení rodiny.

Článek 26 – Povolení k pobytu

U povolení k pobytu článek 26 nově sjednocuje dobu platnosti i formát povolení k pobytu, nadále však rozlišuje mezi osobami požívajícími doplňkové ochrany a uprchlíky. V případě doplňkové ochrany bude mít povolení k pobytu platnost 1 rok s možností prodloužení o 2 roky (schéma 1 + 2 +2), u uprchlíků bude jeho platnost 3 roky s možností prodloužení o 3 roky (schéma 3 + 3 +3).

Článek 27 – cestovní doklad

V rámci ustanovení článku 27 se navrhuje sjednotit minimální bezpečnostní a biometrické prvky cestovních dokladů tím, že členské státy budou mít povinnost vydávat cestovní doklady s platností nejméně jeden rok, čímž se na tyto cestovní doklady začnou vztahovat technické harmonizační předpisy nařízení č. 2252/2004.

Článek 28 – Svoboda pohybu na území členského státu

U svobody pohybu uvnitř členského státu čl. 28 odst. 2 kodifikuje judikaturu Soudního dvora Evropské unie[28], dává totiž členským státům možnost stanovit podmínky pobytu, jsou-li potřeba k usnadnění integrace.

Článek 30 – Přístup k zaměstnání

Článek o přístupu k zaměstnání (článek 30) dále objasňuje práva na rovné zacházení v souvislosti se zaměstnáním, uvádí dodatečná kolektivní pracovní práva a lépe formuluje povinnost členského státu zajistit bezpečnost a ochranu zdraví na pracovišti a usnadnit přístup.

Článek 32 – Přístup k postupům uznávání kvalifikací a validace dovedností

[28] Věc C-443/14.

V případě ustanovení o uznávání kvalifikací (čl. 32 odst. 1 a 2) je lépe naformulován text o rovném zacházení a povinnosti usnadnit přístup, v případě validace dovedností je povinnost rovného zacházení uvedena samostatně, aby byl zvýrazněn rozdíl mezi oběma schématy.

Článek 33 – Sociální zabezpečení

V zájmu právní srozumitelnosti je rozsah sociálního zabezpečení objasněn křížovým odkazem na nařízení o koordinaci sociálního zabezpečení (čl. 2 odst. 17).

6. Silnější motivace k integraci pro osoby požívající mezinárodní ochrany

Článek 34 – Sociální pomoc

Sociální pomoc je nově definována v čl. 2 odst. 18 podle judikatury[29]. U osob požívajících doplňkové ochrany je zachována stávající možnost omezit sociální pomoc na základní dávky. Základními dávkami se rozumí alespoň podpora pro dosažení minimální mzdy, podpora v případě nemoci či těhotenství a rodičovská podpora, jsou-li tyto dávky poskytovány vlastním státním příslušníkům.

V rámci motivace k integraci se kromě těchto omezení v článku 34 navrhuje, aby členské státy mohly poskytování určité sociální pomoci podmínit aktivním zapojením osob požívajících mezinárodní ochrany do integračních opatření.

Článek 38 – Přístup k integračním opatřením

Jako odpovídající opatření je proto v článku 38 stanovena případná povinnost osob požívajících mezinárodní ochrany účastnit se integračních opatření. Jestliže však členské státy těmto osobám uloží povinnost aktivně se účastnit integračních opatření, měly by podle příslušné judikatury Soudního dvora Evropské unie přihlížet k těžké životní situaci jednotlivců[30].

[29] Věc C-140/12.
[30] Věc C-579/13.

2016/0223 (COD)

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany a o změně směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 78 odst. 2 písm. a) a b) a čl. 79 odst. 2 písm. a) této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru regionů,

v souladu s řádným legislativním postupem,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Je třeba provést řadu podstatných změn ve směrnici 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany[31] (přepracované znění). V zájmu harmonizace a většího sjednocení azylových rozhodnutí a obsahu mezinárodní ochrany, a aby se snížila motivace k pohybům v rámci Evropské unie a zajistilo se rovné zacházení osobám požívajícím mezinárodní ochrany, měla by být uvedená směrnice zrušena a nahrazena nařízením.

(2) Společná azylová politika, včetně společného evropského azylového systému, je založena na bezvýhradném a úplném uplatňování Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967 (dále jen „Ženevská úmluva“) a je pro Evropskou unii nedílnou součástí cíle spočívajícího v postupném vytváření prostoru svobody, bezpečnosti a práva otevřeného lidem, kteří donuceni okolnostmi oprávněně hledají ochranu v Unii. Tato politika by se měla řídit zásadou solidarity a spravedlivého sdílení odpovědnosti mezi členskými státy, a to i pokud jde o finanční aspekty.

(3) Společný evropský azylový systém stojí na společných normách pro azylové řízení, uznávání a ochranu poskytované na úrovni Unie, podmínky přijímání a systém pro určení členského státu příslušného pro žadatele o azyl. Přestože se při postupném vytváření společného evropského azylového systému dosáhlo pokroku, panují mezi členskými státy nadále značné rozdíly, pokud jde o používané postupy, míru uznávání,

[31] Úř. věst. L 337, 20.12.2011, s. 9.

druh poskytnuté ochrany, úroveň materiálních podmínek při přijetí a dávky poskytované osobám požívajícím mezinárodní ochrany nebo o ni žádajícím. Tyto rozdíly jsou výraznou motivací k druhotným pohybům a komplikují dosažení cíle, jímž je zajistit, aby se všem žadatelům dostalo stejného zacházení bez ohledu na to, kde na území Unie žádost o azyl podají.

(4) Ve sdělení ze dne 6. dubna 2016[32] vytyčila Komise své možnosti pro zlepšení společného evropského azylového systému, zejména vytvoření udržitelného a spravedlivého systému určování členského státu příslušného pro žadatele o azyl, posílení systému Eurodac, dosažení větší jednotnosti azylového systému EU, prevenci druhotných pohybů v rámci Evropské unie a nový mandát Agentury Evropské unie pro azyl. Uvedené sdělení je v souladu s výzvami ze zasedání Evropské rady ve dnech 18. až 19. února 2016[33], které vybízejí k pokroku při reformě stávajícího rámce EU s cílem zajistit humánní a účinnou azylovou politiku. Navrhovaný další postup odpovídá rovněž holistickému přístupu k migraci, který ve své zprávě z vlastního podnětu stanovil Evropský parlament dne 12. dubna 2016.

(5) Aby společný evropský azylový systém, včetně dublinského systému, dobře fungoval, mělo by se výrazně pokročit se sbližováním vnitrostátních azylových systémů, a to se zvláštním zřetelem na rozdíly v míře uznávání a druh ochranného statusu udělovaného v členských státech. Rovněž je třeba zřetelněji formulovat pravidla o přezkumu statusu, aby bylo zajištěno, že ochrana bude udělena pouze osobám, které ji potřebují, a jen po dobu, kdy ji potřebují. Kromě toho nadále nelze postupovat rozdílně, pokud jde o dobu platnosti povolení k pobytu, a měla by se rovněž upřesnit a sjednotit práva udělovaná osobám požívajícím mezinárodní ochrany.

(6) K dosažení větší míry harmonizace v celé Unii a zajištění vysoké úrovně právní jistoty a transparentnosti je tedy nutné nařízení.

(7) Hlavním cílem tohoto nařízení je na jedné straně zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují, a na druhé straně zajistit společný soubor práv udělovaných uvedeným osobám ve všech členských státech.

(8) Větší sblížení právních předpisů o uznávání a obsahu postavení uprchlíka a statusu doplňkové ochrany by navíc mělo pomoci omezit druhotný pohyb žadatelů o mezinárodní ochranu a osob požívajících mezinárodní ochrany mezi členskými státy v případech, kdy příčinou takového pohybu mohly být rozdíly ve vnitrostátních právních opatřeních, jež byla přijata k provedení kvalifikační směrnice, která se nahrazuje tímto nařízením.

(9) Toto nařízení se nevztahuje na jiné vnitrostátní humanitární statusy udělené členskými státy podle vnitrostátního práva osobám, které nesplňují podmínky pro udělení postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany. Vydávají-li se tyto statusy, pak takovým způsobem, aby nehrozila záměna s mezinárodní ochranou.

(10) Úspěšným kandidátům na znovuusídlení by měla být udělena mezinárodní ochrana. Odpovídajícím způsobem by se proto měla použít ustanovení tohoto nařízení o obsahu mezinárodní ochrany, včetně pravidel odrazujících od druhotného pohybu.

---

32 COM(2016) 197 final.

33 EUCO 19.02.2016, SN 1/16.

(11) Toto nařízení dodržuje základní práva a ctí zásady uznané zejména v Listině základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“). Toto nařízení zejména usiluje o zajištění plného respektu k lidské důstojnosti a práva na azyl u žadatelů o azyl a rodinných příslušníků, kteří je doprovázejí, a prosazuje uplatňování článků listiny týkajících se lidské důstojnosti, respektování soukromého a rodinného života, svobody projevu a informací, práva na vzdělání, práva na svobodnou volbu povolání a práva pracovat, svobody podnikání, práva na azyl, nediskriminace, práva dětí, sociálního zabezpečení a sociální pomoci a zdravotní péče, a mělo by proto být odpovídajícím způsobem provedeno.

(12) S ohledem na zacházení s osobami spadajícími do oblasti působnosti tohoto nařízení jsou členské státy vázány závazky vyplývajícími z aktů mezinárodního práva, jichž jsou smluvními stranami, mezi něž patří zejména dohody zakazující diskriminaci.

(13) Měly by být použity zdroje Evropského azylového, migračního a uprchlického fondu, aby bylo možné náležitě podpořit úsilí členských států při zavádění norem stanovených tímto nařízením, a to zejména těch členských států, jejichž azylové systémy jsou především z důvodu zeměpisné polohy a demografické situace vystaveny zvláštnímu a neúměrnému tlaku.

(14) Vhodnou podporu by při provádění tohoto nařízení měla zajistit Agentura EU pro azyl, zejména poskytnutím odborníků, kteří orgánům členských států budou nápomocni při příjmu, evidenci a posuzování žádostí o mezinárodní ochranu, dále poskytováním aktualizovaných informací o třetích zemích, včetně informací o zemi původu, a dalších důležitých pokynů a nástrojů. Při provádění tohoto nařízení by členské státy měly zohlednit provozní normy, indikativní pokyny a osvědčené postupy od Agentury EU pro azyl (dále jen „agentura“). Při posuzování žádostí o mezinárodní ochranu by orgány členských států měly zejména brát v úvahu informace, zprávy, společnou analýzu a pokyny ohledně situace v zemích původu, které na úrovni Unie v souladu s články 8 a 10 tohoto nařízení připraví agentura a evropská síť pro informace o zemi původu.[34]

(15) V souladu s Úmluvou Organizace spojených národů o právech dítěte z roku 1989 by se při provádění tohoto nařízení mělo pamatovat především na nejlepší zájem dítěte. Při posuzování nejlepšího zájmu dítěte by orgány členských států měly zejména náležitě zohledňovat zásadu celistvosti rodiny, blaho a sociální vývoj nezletilé osoby, otázky bezpečnosti a ochrany a přání nezletilé osoby s přihlédnutím k jejímu věku a vyspělosti.

(16) U pojmu „rodinní příslušníci“ by se mělo přihlížet k různým konkrétním okolnostem vztahu závislosti a věnovat zvláštní pozornost prosazování nejlepšího zájmu dítěte. Přihlížet by se v této souvislosti mělo rovněž k realitě současných migračních trendů, podle nichž se žadatelé často dostávají na území členských států po delší době tranzitu. Pojem by proto měl zahrnovat rodiny, které byly založeny mimo zemi původu, avšak ještě před příjezdem na území členského státu.

(17) Tímto nařízením není dotčen Protokol o azylu pro státní příslušníky členských států Evropské unie, připojený ke Smlouvě o Evropské unii (dále jen „SEU“) a Smlouvě o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“).

(18) Přiznání postavení uprchlíka je deklaratorním aktem.

---

[34] COM(2016) 271 final.

(19) Při určování postavení uprchlíka v souladu s článkem 1 Ženevské úmluvy mohou orgánům členských států poskytnout cennou pomoc konzultace s vysokým komisařem OSN pro uprchlíky.

(20) Je třeba stanovit normy pro definici a obsah postavení uprchlíka, aby sloužily jako vodítko pro příslušné vnitrostátní orgány členských států při uplatňování Ženevské úmluvy.

(21) Je nezbytné zavést společná kritéria uznávání žadatelů o azyl jako uprchlíků ve smyslu článku 1 Ženevské úmluvy.

(22) Zejména je nezbytné zavést společnou definici těchto pojmů: potřeba ochrany vznikající na místě; příčiny újmy a ochrany; vnitrostátní ochrana a pronásledování, včetně důvodů pronásledování.

(23) Ochranu může poskytovat buď stát, nebo strany a organizace, včetně mezinárodních organizací, které jsou ochotny a schopny ochranu poskytnout a které splňují podmínky stanovené tímto nařízením a kontrolují region nebo větší oblast na území státu. Taková ochrana by měla být účinná a neměla by být pouze dočasná.

(24) Žadateli by měla být dostupná účinná vnitrostátní ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou v části země původu, do které může bezpečně a legálně odcestovat, do níž je mu umožněn vstup, a lze-li důvodně předpokládat, že se v ní může usadit. Posouzení dostupnosti vnitrostátní ochrany by mělo být nedílnou součástí posouzení žádosti o mezinárodní ochranu a mělo by být provedeno poté, co rozhodující orgán stanovil, že by se jinak uplatnila kvalifikační kritéria. Důkazní břemeno při prokazování dostupnosti vnitrostátní ochrany by mělo být na straně rozhodujícího orgánu.

(25) Je-li původcem pronásledování nebo vážné újmy stát nebo státní subjekt, měla by se uplatnit domněnka, že účinná ochrana není žadateli dostupná. Je-li žadatelem nezletilá osoba bez doprovodu, měla by být dostupnost účinné ochrany posuzována mimo jiné podle dostupnosti náležité péče a opatrovnictví, které jsou v nejlepším zájmu této nezletilé osoby bez doprovodu.

(26) Při posuzování žádostí nezletilých osob o mezinárodní ochranu je nezbytné, aby rozhodující orgány přihlížely ke specifickým formám pronásledování dětí.

(27) Jednou z podmínek udělení postavení uprchlíka ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy je příčinná souvislost mezi důvodem pronásledování, totiž rasou, náboženstvím, národností, zastáváním určitých politických názorů nebo příslušností k určitým společenským vrstvám, a pronásledováním či neexistencí ochrany před takovým jednáním.

(28) Je rovněž nezbytné zavést společnou definici pojmu pronásledování z důvodu „příslušnosti k určitým společenským vrstvám“. Pro účely vymezení určité společenské vrstvy je třeba náležitě zvážit skutečnosti plynoucí z pohlaví žadatele, včetně jeho genderové identity a sexuální orientace, které se mohou týkat určitých právních tradic a zvyklostí, v jejichž důsledku dochází například k mrzačení pohlavních orgánů, nuceným sterilizacím či nuceným potratům, pokud mají souvislost s žadatelovou odůvodněnou obavou z pronásledování.

(29) Podle příslušné judikatury Soudního dvora Evropské unie by při posuzování žádostí o mezinárodní ochranu měly příslušné orgány členských států používat metody pro posouzení věrohodnosti žadatele způsobem, který respektuje práva jednotlivců zaručená Listinou, zejména právo na lidskou důstojnost a respektování soukromého

a rodinného života. Konkrétně v případě homosexuality by individuální posouzení věrohodnosti žadatele nemělo vycházet ze stereotypních představ o homosexualitě a žadatel by neměl být předmětem podrobného dotazování nebo zkoušek v souvislosti s jeho sexuálním chováním.

(30) Jednání v rozporu s cíli a zásadami OSN jsou stanovena v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN a jsou vtělena zejména do rezolucí OSN týkajících se opatření boje proti terorismu, v nichž se prohlašuje, že „jednání, metody a praktiky terorismu jsou v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů“ a že „úmyslné financování, plánování a podněcování teroristických činů je rovněž v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů“.

(31) Spáchání politického trestného činu není v zásadě důvodem k vyloučení z postavení uprchlíka. Avšak zvláště kruté činy, kdy je dotčené jednání v nepoměru k údajným politickým cílům, a teroristické činy vyznačující se násilím vůči civilnímu obyvatelstvu, i pokud byly spáchány s údajně politickým cílem, by se podle příslušné judikatury Soudního dvora Evropské unie měly posuzovat jako nepolitické zločiny, a být tudíž důvodem k vyloučení z postavení uprchlíka.

(32) Je nezbytné stanovit také normy pro definici a obsah statusu doplňkové ochrany. Doplňková ochrana by měla být doplňkovou a dodatečnou k ochraně uprchlíků zakotvené v Ženevské úmluvě.

(33) Je nezbytné zavést společná kritéria, na jejichž základě mají být žadatelé o mezinárodní ochranu uznáváni za osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu. Tato kritéria by měla být definována na základě mezinárodních závazků vyplývajících z právních aktů v oblasti lidských práv a stávající praxe v členských státech.

(34) Pro účely posouzení vážné újmy, na jejímž základě mohou žadatelé splňovat nárok na doplňkovou ochranu, by měl pojem „svévolné násilí“ podle příslušné judikatury Evropského soudního dvora zahrnovat násilí, které může člověka zasáhnout bez ohledu na jeho osobní situaci.

(35) Případy, kdy řádná armáda třetí země stojí proti jedné nebo několika ozbrojeným skupinám nebo kdy proti sobě stojí dvě nebo více ozbrojených skupin by se podle příslušné judikatury Soudního dvora Evropské unie[35] měly pro účely posouzení vážné újmy považovat za vnitrostátní ozbrojený konflikt. Není nezbytné, aby byl daný konflikt klasifikován jako „ozbrojený konflikt, který nemá mezinárodní ráz“ ve smyslu mezinárodního humanitárního práva; kromě posouzení míry násilí na dotčeném území není ani nezbytné provádět samostatné posouzení intenzity ozbrojených střetů, stupně organizace ozbrojených sil či délky konfliktu.

(36) Pokud jde o požadavek na důkaz existence vážného a individuálního ohrožení života nebo osoby žadatele, podle příslušné judikatury Soudního dvora Evropské unie[36] by rozhodující orgány po žadateli neměly požadovat, aby prokázal, že je specificky dotčen z důvodu skutečností vlastních jeho osobní situaci. Nicméně míra svévolného násilí požadovaná k doložení žádosti je nižší, je-li žadatel schopen prokázat, že je specificky dotčen z důvodu skutečností vlastních jeho osobní situaci. Kromě toho by navíc existence vážného a individuálního ohrožení měla být rozhodujícími orgány stanovena pouze výjimečně z pouhého důvodu přítomnosti žadatele na území nebo části území země původu, pokud míra svévolného násilí, kterou se vyznačuje

35 Věc C-285/12.

36 Věc C-465/07.

probíhající ozbrojený konflikt, dosáhne natolik vysoké úrovně, že existují závažné důvody domnívat se, že by civilista byl v případě vrácení do země původu nebo její příslušné části vystaven – z pouhého důvodu své přítomnosti na území této země nebo regionu – reálnému nebezpečí uvedeného ohrožení.

(37) Povolení k pobytu a cestovní doklady, které byly osobám požívajícím mezinárodní ochrany vydány poprvé, nebo jejichž platnost byla prodloužena po vstupu tohoto nařízení v platnost, by měly být v souladu s pravidly stanovenými nařízením (ES) č. 1030/2002, respektive nařízením Rady (ES) č. 2252/2004.

(38) Rodinní příslušníci jsou z důvodu svého blízkého vztahu k uprchlíkovi zpravidla vystaveni pronásledování takovým způsobem, který by mohl být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Nesplňují-li podmínky pro mezinárodní ochranu, měli by mít v zájmu zachování celistvosti rodiny nárok požádat o povolení k pobytu a stejná práva, jako mají osoby požívající mezinárodní ochrany. Aniž jsou dotčena ustanovení tohoto nařízení o zachování celistvosti rodiny, spadá-li jejich situace do oblasti působnosti směrnice 2003/86/ES o právu na sloučení rodiny a jsou-li splněny v ní stanovené podmínky pro sloučení rodiny, mělo by být rodinným příslušníkům osob požívajících mezinárodní ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání této ochrany, vydáno povolení k pobytu a udělena práva podle uvedené směrnice. Toto nařízení se použije, aniž je dotčena směrnice 2004/38/ES.

(39) Aby bylo možné zjistit, zda osoby požívající mezinárodní ochrany tuto ochranu nadále potřebují, měly by rozhodující orgány udělený status přezkoumat, když uprchlík poprvé žádá o prodloužení platnosti povolení k pobytu, v případě osob požívajících doplňkové ochrany pak při prvním a druhém prodloužení platnosti, a rovněž v případě, že v zemi původu těchto osob nastala výrazná a relevantní změna, která je zohledněna ve společné analýze a pokynech týkajících se situace v zemi původu, které na úrovni Unie v souladu s články 8 a 10 tohoto nařízení zpracovala agentura a evropská síť pro informace o zemích původu[37].

(40) Při posuzování změny poměrů v dotčené třetí zemi příslušné orgány členských států s přihlédnutím k individuální situaci uprchlíka ověří, zda poskytovatelé ochrany v dané zemi učinili přiměřené kroky, aby zabránili pronásledování, mimo jiné že mají účinný právní systém k odhalování, stíhání a trestání činů představujících pronásledování, a že dotčený státní příslušník bude mít k této ochraně přístup, jestliže jeho postavení uprchlíka zanikne.

(41) V případě zániku postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany se provedení rozhodnutí přijatého rozhodujícím orgánem členského státu o odnětí, ukončení nebo neprodloužení platnosti statusu na přiměřenou dobu od přijetí odloží, aby státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti mohla v souladu s příslušnými právními předpisy Unie a vnitrostátními právními předpisy požádat o povolení k pobytu na základě jiných důvodů než těch, které byly důvodem k udělení mezinárodní ochrany – například z rodinných důvodů nebo důvodů souvisejících se zaměstnáním nebo vzděláváním.

(42) Osoby požívající mezinárodní ochrany by měly pobývat v členském státě, který jim udělil ochranu. Osobám požívajícím mezinárodních ochrany, které jsou držiteli platného cestovního dokladu a povolení k pobytu vydaného členským státem, který v plném rozsahu uplatňuje schengenské *acquis*, by mělo být dovoleno vstoupit a volně

[37] COM(2016) 271 final.

se pohybovat na území členských států uplatňujících schengenské *acquis* v plném rozsahu, a to na dobu nejvýše 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů v souladu se Schengenským hraničním kodexem[38] a článkem 21 Úmluvy k provedení Schengenské dohody[39]. Osoby požívající mezinárodní ochrany mohou rovněž požádat o pobyt v jiném členském státě, než v tom, který jim udělil ochranu, podle příslušných předpisů EU, zejména o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysoce odborné dovednosti[40], a vnitrostátních předpisů; neznamená to ovšem přenos mezinárodní ochrany a souvisejících práv.

(43) Aby se předešlo druhotným pohybům v rámci EU, měly by být osoby požívající mezinárodní ochrany, budou-li zastiženy v jiném členském státě, než v tom, který jim udělil ochranu, aniž by v něm měly právo se zdržovat nebo pobývat, přijaty zpět členským státem pro ně příslušným podle postupu stanoveného nařízením[41].

(44) Aby se omezila motivace k druhotným pohybům v rámci EU, měla by být změněna směrnice 2003/109/ES o dlouhodobě pobývajících rezidentech, aby bylo stanoveno, že se pětileté období, po jehož uplynutí jsou osoby požívající mezinárodní ochrany způsobilé k získání postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta, začne počítat znovu pokaždé, když bude dotčená osoba zastižena v jiném členském státě než v tom, který jí udělil mezinárodní ochranu, aniž by v něm měla podle příslušných právních předpisů Unie nebo vnitrostátních právních předpisů právo se zdržovat nebo pobývat.

(45) Pojmy bezpečnosti státu a veřejného pořádku se vztahují rovněž na případy, kdy státní příslušník třetí země patří ke spolčení podporujícímu mezinárodní terorismus nebo podporuje takové spolčení.

(46) Příslušné orgány by měly při rozhodování o nárocích na výhody uvedené v tomto nařízení řádně zohledňovat nejlepší zájem dítěte a konkrétní okolnosti vztahu závislosti na osobě požívající mezinárodní ochrany, pokud jde o blízké příbuzné, kteří se již nacházejí v členském státě a kteří nejsou rodinnými příslušníky této osoby. Za výjimečných okolností, kdy blízkým příbuzným osoby požívající mezinárodní ochrany je nezletilá osoba, která uzavřela manželství, avšak nedoprovází ji její manžel či manželka, může být nejlepší zájem této nezletilé osoby spatřován ve spojení s její původní rodinou.

(47) V mezích daných mezinárodními závazky se pro přiznání výhod týkajících se přístupu k zaměstnání a sociálnímu zabezpečení vyžaduje předchozí získání povolení k pobytu.

(48) Členské státy mohou omezit přístup k zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti u pracovních míst, která obnášejí výkon veřejné moci a odpovědnost za ochranu obecných zájmů státu nebo jiných veřejných orgánů. Při uplatňování práva osob požívajících mezinárodní ochrany na rovné zacházení, pokud jde o členství v organizacích zastupujících pracovníky nebo výkon určitého povolání, lze tyto osoby rovněž vyloučit z účasti ve vedení veřejnoprávních subjektů a z výkonu veřejnoprávních funkcí.

---

38 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob.

39 Schengenská dohoda ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích.

40 COM(2016) 378 final.

41 (EU) č. [xxx/xxxx nové dublinské nařízení].

(49) Aby mohly osoby požívající mezinárodní ochrany účinněji uplatňovat práva a výhody stanovené v tomto nařízení, je třeba brát v úvahu jejich zvláštní potřeby a konkrétní obtíže, s nimiž se při integraci potýkají, a usnadnit jim přístup k právům souvisejícím s integrací, zejména pokud jde o vzdělávání a odbornou přípravu v souvislosti se zaměstnáním a přístup k uznávání zahraničních diplomů, osvědčení nebo jiných dokladů o dosažené kvalifikaci, především s ohledem na chybějící písemné doklady a skutečnost, že si nemohou dovolit hradit náklady související s postupy uznávání kvalifikace.

(50) V oblasti sociálního zabezpečení by mělo být osobám požívajícím mezinárodní ochrany poskytnuto stejné zacházení, jako mají státní příslušníci členského státu, který udělil ochranu.

(51) Především aby se předešlo vzniku nepříznivé sociální situace, je navíc vhodné nediskriminovat osoby požívající mezinárodní ochrany při poskytování sociální pomoci. Nicméně v případě osob požívajících doplňkové ochrany by členské státy měly mít určitou flexibilitu, pokud jde o možnost omezit tato práva na nárok na základní dávky, jimiž se rozumí alespoň podpora ve výši minimálního příjmu, pomoc v případě nemoci či v těhotenství a pomoc v rodičovství, jsou-li tyto dávky poskytovány vlastním státním příslušníkům podle vnitrostátních právních předpisů. V zájmu usnadnění začlenění uprchlíků i osob požívajících doplňkové ochrany do společnosti by členské státy měly mít možnost podmínit přístup k určitým druhům sociální pomoci stanovené vnitrostátními právními předpisy aktivní účastí těchto osob na integračních opatřeních.

(52) Osobám požívajícím mezinárodní ochrany by měl být zaručen přístup k péči o tělesné a duševní zdraví.

(53) Pro snazší začlenění poživatelů mezinárodní ochrany do společnosti je třeba těmto osobám umožnit přístup k integračním opatřením za podmínek, které si stanoví členské státy. Členské státy mohou vyžadovat povinnou účast na těchto integračních opatřeních – jazykových kurzech, kurzech občanské integrace, odborné přípravě a dalších profesních školeních.

(54) Účinné sledování uplatňování tohoto nařízení vyžaduje, aby bylo v pravidelných lhůtách hodnoceno.

(55) Aby byly zajištěny jednotné podmínky k provedení ustanovení tohoto nařízení, pokud jde o formu a obsah informací, které se mají poskytovat, měly by být prováděcí pravomoci svěřeny Komisi. Tyto pravomoci by měly být vykonávány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí[42].

(56) Jelikož cílů tohoto nařízení, totiž stanovení norem udělování mezinárodní ochrany státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti členskými státy, jednotného statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a obsahu poskytované ochrany, nelze uspokojivě dosáhnout na úrovni členských států, a proto, z důvodu rozsahu a účinků tohoto nařízení, jich lze lépe dosáhnout na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 SEU. V souladu se zásadou proporcionality

[42] Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13.

stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto nařízení rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.

(57) [V souladu s článkem 3 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, oznámily tyto členské státy své přání účastnit se přijímání a používání tohoto nařízení.]

NEBO

[V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, a aniž je dotčen článek 4 uvedeného protokolu, se tyto členské státy neúčastní přijímání tohoto nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné.]

NEBO

[(XX) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, a aniž je dotčen článek 4 uvedeného protokolu, se Spojené království neúčastní přijímání tohoto nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné.

(XX) V souladu s článkem 3 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, oznámilo Irsko (dopisem ze dne ...) své přání účastnit se přijímání a používání tohoto nařízení.]

NEBO

[(XX) V souladu s článkem 3 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, oznámilo Spojené království (dopisem ze dne ...) své přání účastnit se přijímání a používání tohoto nařízení.

(XX) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, a aniž je dotčen článek 4 uvedeného protokolu, se Irsko neúčastní přijímání tohoto nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné.]

(58) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, se Dánsko neúčastní přijímání tohoto nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné,

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

KAPITOLA I

OBECNÁ USTANOVENÍ

Článek 1
Předmět

Toto nařízení stanovuje normy:

a) které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany;

b) pro jednotný status pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu;

c) pro obsah udělené mezinárodní ochrany.

Článek 2
Definice

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

1) „mezinárodní ochranou“ postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany ve smyslu bodů 4 a 6;

2) „osobou požívající mezinárodní ochrany“ osoba, které bylo uděleno postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany ve smyslu bodů 4 a 6;

3) „uprchlíkem“ státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem k uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země, nebo osoba bez státní příslušnosti, která se ze stejných shora uvedených důvodů nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu, která vzhledem k uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit a na kterou se nevztahuje článek 12;

4) „postavením uprchlíka“ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za uprchlíka;

5) „osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu“ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 16, a na kterou se nevztahuje čl. 18 odst. 1 a 2, přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země;

6) „statusem doplňkové ochrany“ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu;

7) „žádostí o mezinárodní ochranu“ žádost o ochranu členským státem podaná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany;

8) „žadatelem“ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, kteří podali žádost o mezinárodní ochranu, o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto;

9) „rodinnými příslušníky“ tito členové rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany, kteří se zdržují v souvislosti se žádostí o mezinárodní ochranu ve stejném členském státě, pokud tato rodina existovala již před příjezdem žadatele na území členských států:

   a) manžel nebo manželka osoby požívající mezinárodní ochrany anebo její nesezdaný partner či partnerka, s nímž (s níž) žije v trvalém vztahu, pokud se k nesezdaným párům v právních předpisech nebo praxi členského státu přistupuje podle jeho právních předpisů platných pro státní příslušníky třetích zemí podobně jako k párům sezdaným;

   b) nezletilé děti párů uvedených v písm. a) nebo osoby požívající mezinárodní ochrany, pokud jsou svobodné, bez ohledu na to, zda se jedná o děti manželské, nemanželské nebo osvojené ve smyslu vnitrostátního práva;

   c) otec, matka nebo jiný dospělý, jenž podle práva nebo praxe dotyčného členského státu odpovídá za osobu požívající mezinárodní ochrany, pokud je tato osoba nezletilá a svobodná;

10) „nezletilou osobou“ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti mladší osmnácti let;

11) „nezletilou osobou bez doprovodu“ nezletilá osoba, která vstupuje na území členských států bez doprovodu dospělé osoby, jež za ni podle právních předpisů nebo praxe dotyčného členského státu odpovídá, a to po dobu, po kterou se skutečně nenachází v péči takové osoby, včetně nezletilé osoby, která je ponechána bez doprovodu po vstupu na území členských států;

12) „povolením k pobytu“ povolení nebo schválení vydané orgány členského státu ve formě stanovené nařízením Rady (ES) č. 1030/2002[43], které dovoluje státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti pobývat na území tohoto členského státu;

13) „zemí původu“ jedna nebo více zemí, jejichž státní příslušnost žadatel má, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti jedna nebo více zemí dosavadního pobytu žadatele;

14) „odnětím mezinárodní ochrany“ rozhodnutí příslušného orgánu odejmout, ukončit platnost nebo zamítnout prodloužení platnosti postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany;

15) „následnou žádostí“ další žádost o mezinárodní ochranu, která byla učiněna v jakémkoli členském státě po přijetí pravomocného rozhodnutí o předchozí žádosti, včetně případů, kdy žadatel vzal svou žádost výslovně zpět, nebo kdy rozhodující orgán po konkludentním zpětvzetí žádost zamítl jako žádost, od níž bylo odstoupeno;

16) „rozhodujícím orgánem“ kvazisoudní nebo správní orgán členského státu příslušný k posuzování žádostí o mezinárodní ochranu a příslušný k přijímání rozhodnutí v prvním stupni v těchto případech;

---

[43] Úř. věst. L 157, 15.6.2002, s. 1.

17) „sociálním zabezpečením“ odvětví sociálního zabezpečení definované nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004[44] týkající se dávek v nemoci, dávek v mateřství a odpovídajících otcovských dávek, dávek v invaliditě, starobních důchodů, příspěvků pozůstalým, dávek při pracovních úrazech a nemocech z povolání, pohřebného, dávek v nezaměstnanosti, předdůchodových dávek a rodinných dávek;

18) „sociální pomocí“ dávky udělované společně s dávkami sociálního zabezpečení ve smyslu bodu 17 nebo nad rámec těchto dávek s cílem pokrýt základní potřeby osob, které nemají dostatek prostředků;

19) „opatrovníkem“ osoba nebo organizace jmenovaná příslušnými orgány, aby pomáhala nezletilé osobě bez doprovodu a zastupovala ji v řízeních stanovených tímto nařízením, tak aby byl zajištěn nejlepší zájem dítěte a aby mohla v případě potřeby za nezletilou osobu bez doprovodu činit právní úkony.

Článek 3
Věcná působnost

1. Toto nařízení se vztahuje na podmínky, které musí splňovat příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, a na obsah mezinárodní ochrany jim udělené.

2. Toto nařízení se nevztahuje na jiné vnitrostátní humanitární statusy vydané členskými státy podle vnitrostátního práva osobám, které nesplňují podmínky pro udělení postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany. Vydávají-li se tyto statusy, pak takovým způsobem, aby nehrozila záměna s mezinárodní ochranou.

[44] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení *(Úř. věst. L 166, 30.4.2004, s. 1*).

KAPITOLA II

POSUZOVÁNÍ ŽÁDOSTÍ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU

Článek 4
Předkládání informací a posuzování skutečností a okolností

1. Žadatel předloží veškeré náležitosti, jimiž je schopen doložit svou žádost o mezinárodní ochranu. Musí spolupracovat s rozhodujícím orgánem a po celou dobu řízení musí být přítomen a k dispozici.

2. Náležitosti uvedené v odstavci 1 zahrnují prohlášení žadatele a veškeré dokumenty, jež má žadatel k dispozici a které uvádějí jeho věk, původ, jeho vztahy včetně dotčených příbuzných, jeho totožnost, státní příslušnost nebo příslušnosti, zemi nebo země a místo nebo místa jeho předchozího pobytu, předchozí žádosti [o mezinárodní ochranu a výsledky postupu znovuusídlení podle definice v nařízení (EU) č. XXX/XX [nařízení o znovuusídlení]], cestovní trasy, cestovní doklady a důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu.

3. Rozhodující orgán významné náležitosti žádosti posoudí podle článku 33 nařízení (EU) XXX/XXX [nařízení o postupu].

4. Skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování nebo způsobení vážné újmy, je považována za závažný ukazatel odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat.

5. Nejsou-li některé prvky prohlášení žadatele doloženy písemnými nebo jinými doklady, nevyžadují se k těmto prvkům další důkazy, pokud jsou splněny tyto podmínky:

   a) žadatel vynaložil skutečné úsilí, aby svou žádost odůvodnil;

   b) žadatel předložil všechny náležitosti, které měl k dispozici, a podal uspokojivé vysvětlení ohledně jiných chybějících náležitostí;

   c) prohlášení žadatele byla shledána souvislými a hodnověrnými a nejsou v rozporu s dostupnými zvláštními i obecnými informacemi o případu žadatele;

   d) žadatel požádal o mezinárodní ochranu v nejkratší možné době, ledaže může prokázat dobrý důvod, proč tak neučinil;

   e) byla zjištěna celková hodnověrnost žadatele.

Článek 5
Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě

1. Odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na událostech, k nimž došlo po odjezdu žadatele ze země původu.

2. Odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na činnosti, kterou žadatel vyvíjel po opuštění země původu, zejména

pokud se zjistí, že činnost, o kterou se dotyčná žádost opírá, představuje vyjádření a pokračování názorů a přesvědčení, které měl žadatel v zemi původu.

3. Aniž je dotčena Ženevská úmluva a Evropská úmluva o lidských právech, se žadateli, který podává následnou žádost podle článku 42 nařízení (EU) XX/XXX [nařízení o postupu], postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany obvykle neudělí, je-li nebezpečí pronásledování nebo vážné újmy založeno na okolnostech, které vyvolal sám žadatel po opuštění země původu.

Článek 6
Původci pronásledování nebo vážné újmy

Původci pronásledování nebo vážné újmy mohou být pouze:

a) stát;

b) strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu;

c) nestátní původci, lze-li prokázat, že původci uvedení v písmenech a) a b), včetně mezinárodních organizací, nejsou schopni nebo ochotni poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, jak je stanovena v článku 7.

Článek 7
Poskytovatelé ochrany

1. Ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou mohou poskytovat pouze:

   a) stát;

   b) strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu,

   pokud jsou ochotny a schopny zajistit ochranu v souladu s odstavcem 2.

2. Ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou musí být účinná a nesmí být pouze dočasná. Má se za to, že ochrana je poskytována, jestliže subjekty uvedené v odstavci 1 učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup.

3. Při posuzování, zda určitá mezinárodní organizace ovládá stát nebo podstatnou část jeho území a poskytuje ochranu ve smyslu odstavce 2, vycházejí rozhodující orgány z pokynů příslušných právních předpisů Unie, zejména z informací Unie o zemích původu a společné analýzy informací o zemích původu ve smyslu článků 8 a 10 nařízení (EU) č. XXX/XX [nařízení o Agentuře EU pro azyl].

Článek 8
Vnitrostátní ochrana

1. V rámci posuzování žádosti o mezinárodní ochranu rozhodující orgán stanoví, že žadatel mezinárodní ochranu nepotřebuje, může-li bezpečně a legálně odcestovat do jiné části země původu, je mu do ní umožněn vstup a lze důvodně předpokládat, že se v ní může usadit, a pokud v této části země:

   a) nemá opodstatněný důvod se obávat pronásledování ani mu nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy nebo

b) má přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou.

2. Posouzení dostupnosti vnitrostátní ochrany musí být provedeno poté, co rozhodující orgán stanovil, že by se jinak uplatnila kvalifikační kritéria. Důkazní břemeno při prokazování dostupnosti vnitrostátní ochrany je na straně rozhodujícího orgánu. Od žadatele se nepožaduje, aby prokázal, že před snahou o získání mezinárodní ochrany vyčerpal veškeré možnosti získání ochrany v zemi původu.

3. Při posuzování otázky, zda má žadatel opodstatněný důvod se obávat pronásledování nebo zda mu hrozí reálné nebezpečí vážné újmy či zda má v části země původu přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou v souladu s odstavcem 1, přihlížejí rozhodující orgány při rozhodování o žádosti k celkové situaci panující v dotyčné části země a k osobní situaci žadatele v souladu s článkem 4. Za tímto účelem si rozhodující orgány opatří přesné a aktuální informace ze všech relevantních zdrojů, včetně informací Unie o zemích původu a společné analýzy informací o zemích původu ve smyslu článků 8 a 10 nařízení (EU) č. XXX/XX [nařízení o Agentuře EU pro azyl] a rovněž informace a pokyny vydané vysokým komisařem OSN pro uprchlíky.

4. Při posuzování celkové situace panující v té části země původu, která je zdrojem ochrany podle článku 7, se vezme v úvahu, nakolik je tato ochrana dostupná, účinná a trvalá. Při posuzování osobní situace žadatele se přihlíží zejména k jeho zdravotnímu stavu, věku, pohlaví, sexuální orientaci, genderové identitě a sociálnímu postavení a rovněž k tomu, zda by život v části země původu považované za bezpečnou nebyl pro žadatele nepřiměřeně tíživý.

KAPITOLA III

PODMÍNKY PRO ZÍSKÁNÍ POSTAVENÍ UPRCHLÍKA

Článek 9
Pronásledování

1. Jednání je považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. A Úmluvy o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967 (dále jen „Ženevská úmluva“), pokud:

   a) je svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit, nebo

   b) je souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným způsobu uvedenému v písmenu a).

2. Za pronásledování ve smyslu odstavce 1 lze mimo jiné považovat tato jednání:

   a) použití fyzického nebo psychického násilí, včetně sexuálního násilí;

   b) právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem;

   c) nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání;

   d) odepření soudní ochrany, které vede k nepřiměřenému nebo diskriminačnímu trestu;

   e) trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody pro vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2;

   f) jednání namířená proti osobám určitého pohlaví nebo proti dětem.

3. V souladu s čl. 2 bodem 3 musí existovat souvislost mezi důvody uvedenými v článku 10 a pronásledováním ve smyslu odstavce 1 tohoto článku nebo neexistencí ochrany před takovým jednáním.

Článek 10
Důvody pronásledování

1. Při posuzování důvodů pronásledování musí být vzaty v úvahu tyto prvky:

   a) pojem rasy zahrnuje zejména hledisko barvy pleti, původu nebo příslušnosti k určité etnické skupině;

   b) pojem náboženství zahrnuje zejména zastávání teistických, neteistických a ateistických přesvědčení, účast nebo neúčast na formálních náboženských obřadech konaných soukromě nebo veřejně, sám nebo společně s jinými, jiné náboženské akty nebo vyjádření názorů anebo formu osobního nebo společenského chování založeného na jakémkoli náboženském přesvědčení nebo přikázaného jakýmkoli náboženským přesvědčením;

c) pojem národnosti se neomezuje na existenci nebo neexistenci státní příslušnosti, ale zahrnuje zejména příslušnost k určité skupině vymezené jejími kulturními, etnickými nebo jazykovými znaky, společným zeměpisným nebo politickým původem nebo jejím vztahem k obyvatelstvu jiného státu;

d) pojem určité společenské vrstvy zahrnuje zejména vrstvu:

– jejíž příslušníci sdílejí vrozený charakteristický rys nebo společnou minulost, kterou nelze změnit, nebo sdílejí charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro totožnost nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla, a dále

– která má v dotyčné zemi odlišnou totožnost, protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou;

v závislosti na okolnostech panujících v zemi původu může tento pojem zahrnovat vrstvu charakterizovanou společným rysem sexuální orientace (tento termín nelze chápat tak, že zahrnuje jednání považované za trestné podle vnitrostátních právních předpisů členských států); pro účely určení příslušnosti k určité společenské vrstvě nebo vymezení rysu takové vrstvy musí být náležitě uvážena hlediska spojená s pohlavím, včetně genderové identity;

e) pojem politických názorů zahrnuje zejména zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování uvedených v článku 6 a jejich politik nebo postupů, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal.

2. Při posuzování otázky, zda má žadatel odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda žadatel skutečně má rasové, náboženské, národnostní, sociální nebo politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje.

3. Při posuzování otázky, zda má žadatel odůvodněnou obavu z pronásledování, nemůže rozhodující orgán podle příslušné judikatury Soudního dvora Evropské unie rozumně očekávat, že se žadatel o azyl bude chovat diskrétně nebo že se zdrží určitého jednání, aby se v zemi původu vyhnul riziku pronásledování, je-li toto chování nebo jednání nedílnou součástí jeho totožnosti.

Článek 11
Ukončení

1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti pozbývají postavení uprchlíka, jestliže platí alespoň jedna z těchto podmínek:

a) dotyčná osoba se dobrovolně znovu postavila pod ochranu země své státní příslušnosti;

b) potom, co dotyčná osoba ztratila státní příslušnost, znovu ji dobrovolně nabyla;

c) dotyčná osoba nabyla novou státní příslušnost a nachází se pod ochranou země své nové státní příslušnosti;

d) dotyčná osoba se dobrovolně znovu usadila v zemi, kterou opustila nebo do které se nevrátila z obav před pronásledováním;

e) dotyčná osoba nemůže dále odmítat ochranu země své státní příslušnosti, poněvadž okolnosti, pro něž byla uznána uprchlíkem, tam pominuly;

f) je-li osobou bez státní příslušnosti, může se vrátit do země svého bývalého pobytu, poněvadž okolnosti, pro něž byla uznána uprchlíkem, tam pominuly.

Ustanovení písm. e) a f) se nevztahují na uprchlíka, který je schopen uvést naléhavé důvody podložené předchozím pronásledováním pro odmítnutí ochrany země své státní příslušnosti, nebo je-li osobou bez státní příslušnosti, pro odmítnutí ochrany země svého dosavadního pobytu.

2. Použijí-li se ustanovení odst. 1 písm. e) a f), rozhodující orgán

a) přihlíží k tomu, zda má změna okolností natolik významnou a trvalou povahu, že obavy uprchlíka z pronásledování již nelze považovat za odůvodněné;

b) postupuje na základě přesných a aktuálních informací od veškerých relevantních zdrojů, včetně informací Unie o zemích původu a společné analýzy informací o zemích původu ve smyslu článků 8 a 10 nařízení (EU) č. XXX/XX [nařízení o Agentuře EU pro azyl] a rovněž informací a pokynů vydaných vysokým komisařem OSN pro uprchlíky.

Článek 12
Vyloučení

1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti jsou z postavení uprchlíka vyloučeni, jestliže:

a) spadají do oblasti působnosti čl. 1 odst. D Ženevské úmluvy týkajícího se ochrany nebo podpory od jiných orgánů nebo odborných organizací OSN než Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Není-li podobná ochrana nebo podpora z jakýchkoli důvodů dále udělována osobám, jejichž postavení není ještě definitivně rozhodnuto podle ustanovení příslušných rozhodnutí Valného shromáždění OSN, nabývají tyto osoby nároku na výhody podle tohoto nařízení;

b) příslušné úřady země, ve které se usadili, jim udělily práva a povinnosti spojené s udělením státní příslušnosti této země nebo práva a povinnosti jim rovnocenné.

2. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti jsou z postavení uprchlíka vyloučeni, existují-li závažné důvody se domnívat, že:

a) se dopustili zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech;

b) se dopustili vážného nepolitického zločinu mimo zemi svého azylu dříve, než byli uznáni uprchlíkem, tj. před vydáním povolení k pobytu na základě přiznání postavení uprchlíka. Za vážné nepolitické zločiny lze považovat zvlášť kruté činy, přestože byly údajně spáchány s politickým cílem;

c) jsou vinni činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN.

3. Odstavec 2 se vztahuje též na osoby, které podněcují k páchání zločinů v něm uvedených nebo se jejich páchání jinak účastní.

4. Při posuzování, zda ochrana podle odst. 1 písm. a) pominula, ověří rozhodující orgán, zda byla dotčená osoba nucena opustit místo působení příslušného orgánu nebo organizace. Je tomu tak v případě, že osobní bezpečnost dotčené osoby byla

vážně ohrožena a uvedený orgán nebo organizace nebyly s to zajistit, aby její životní podmínky v uvedeném místě působení odpovídaly poslání tohoto orgánu nebo organizace.

5. Pro účely odst. 2 písm. b) a c) se za vážné nepolitické zločiny považují:

   a) zvlášť kruté činy, u nichž je dotčené jednání v nepoměru k údajným politickým cílům;

   b) teroristické činy vyznačující se násilím vůči civilnímu obyvatelstvu, i pokud byly spáchány s údajně politickým cílem.

6. Vyloučení z postavení uprchlíka závisí výlučně na tom, zda jsou splněny podmínky stanovené v odst. 1 až 5, a nepodléhá žádnému dalšímu posouzení přiměřenosti u konkrétních případů.

KAPITOLA IV

POSTAVENÍ UPRCHLÍKA

Článek 13

Udělení postavení uprchlíka

Rozhodující orgán udělí postavení uprchlíka státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti, které splňují podmínky pro získání postavení uprchlíka v souladu s kapitolami II a III.

Článek 14

Odnětí, ukončení platnosti nebo zamítnutí prodloužení platnosti postavení uprchlíka

1. Rozhodující orgán odejme, ukončí nebo zamítne prodloužit platnost postavení uprchlíka státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, jestliže:

   a) dotyčná osoba přestala být uprchlíkem podle článku 11;

   b) dotyčná osoba měla být nebo je vyloučena z postavení uprchlíka podle článku 12;

   c) na udělení postavení uprchlíka mělo rozhodující vliv, že dotyčná osoba nesprávně popsala nebo neuvedla skutečnosti, včetně použití padělaných dokumentů;

   d) existují dostatečné důvody považovat dotyčnou osobu za nebezpečí pro bezpečnost členského státu, v němž se nachází;

   e) jako osoba odsouzená pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin představuje nebezpečí pro společnost členského státu, v němž se nachází;

   f) se použije čl. 23 odst. 2.

2. V situacích uvedených v odst. 1 písm. d) až f) se rozhodující orgán může rozhodnout postavení uprchlíka neudělit, jestliže toto rozhodnutí ještě nebylo přijato.

3. Osoby, na které se vztahují ustanovení odst. 1 písm. d) až f) nebo odstavce 2, jsou způsobilé k právům uvedeným v článcích 3, 4, 16, 22, 31, 32 a 33 Ženevské úmluvy nebo podobným právům, pokud se nacházejí v dotyčném členském státě.

4. Aniž je dotčena povinnost uprchlíka v souladu s čl. 4 odst. 1 sdělit všechny významné skutečnosti a poskytnout všechny související dokumenty, jež má k dispozici, prokazuje v jednotlivém případě rozhodující orgán, který postavení uprchlíka udělil, že dotyčná osoba přestala být uprchlíkem nebo nikdy uprchlíkem nebyla z důvodů stanovených v odstavci 1 tohoto článku.

5. Rozhodnutí rozhodujícího orgánu odejmout, ukončit platnost nebo zamítnout prodloužení platnosti postavení uprchlíka podle odst. 1 písm. a) nabývá účinku tři měsíce po přijetí rozhodnutí, aby státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti mohla v souladu s příslušnými právními předpisy Unie a vnitrostátními právními předpisy požádat o povolení k pobytu v členském státě na základě jiných důvodů.

Článek 15

Přezkum postavení uprchlíka

Za účelem provedení čl. 14 odst. 1 rozhodující orgán přezkoumá postavení uprchlíka zejména:

a) v případě, že informace Unie o zemi původu a společná analýza informací o zemích původu uvedené v článcích 8 a 10 nařízení (EU) č. XXX/XXX [nařízení o Agentuře EU pro azyl] hovoří o výrazné změně situace v zemi původu, která je relevantní z hlediska potřeb žadatele v souvislosti s ochranou;

b) při prvním prodloužení platnosti povolení k pobytu, jež bylo uprchlíkovi vydáno.

KAPITOLA V

PODMÍNKY PRO ZÍSKÁNÍ NÁROKU NA DOPLŇKOVOU OCHRANU

Článek 16
Vážná újma

Vážná újma ve smyslu čl. 2 odst. 5 zahrnuje:

a) uložení nebo vykonání trestu smrti nebo

b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo

c) vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.

Článek 17
Ukončení

1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti přestávají být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu, jestliže okolnosti, které vedly k udělení statusu doplňkové ochrany, pominuly nebo se natolik změnily, že ochrany již není třeba.

2. Rozhodující orgán:

   a) přihlíží k tomu, zda je změna okolností natolik významná a dlouhodobá, že osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu, již není vystavena reálnému nebezpečí vážné újmy;

   b) postupuje na základě přesných a aktuálních informací od veškerých relevantních zdrojů, včetně informací Unie o zemích původu a společné analýzy informací o zemích původu ve smyslu článků 8 a 10 nařízení (EU) č. XXX/XX [nařízení o Agentuře EU pro azyl] a rovněž informací a pokynů vydaných vysokým komisařem OSN pro uprchlíky.

3. Odstavec 1 se nevztahuje na osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu, jež je schopna uvést naléhavé důvody podložené předchozí vážnou újmou pro odmítnutí ochrany země své státní příslušnosti, nebo je-li osobou bez státní příslušnosti, pro odmítnutí ochrany země svého dosavadního pobytu.

Článek 18
Vyloučení

1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti nemají nárok na doplňkovou ochranu, existují-li vážné důvody se domnívat, že:

   a) se dopustili zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech;

   b) se dopustili vážného zločinu;

c) jsou vinni činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN;

d) představují nebezpečí pro společnost nebo pro bezpečnost členského státu, ve kterém se nachází.

e) před svým přijetím v dotyčném členském státě spáchali jeden nebo více zločinů, na které se nevztahují ustanovení písmen a), b) a c) a za které by jim byl uložen trest odnětí svobody, kdyby byly spáchány v dotyčném členském státě, a pokud dotyčná osoba svou zemi původu opustila pouze proto, aby se vyhnula trestům za uvedené zločiny.

2. Ustanovení odst. 1 písm. a) až d) se vztahují na osoby, které podněcují k páchání zločinů v nich uvedených nebo se jejich páchání jinak účastní.

KAPITOLA VI

STATUS DOPLŇKOVÉ OCHRANY

Článek 19

Udělení statusu doplňkové ochrany

Rozhodující orgán udělí status doplňkové ochrany státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti splňujícím podmínky pro získání doplňkové ochrany podle kapitol II a V.

Článek 20

Odnětí, ukončení nebo zamítnutí prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany

1. Rozhodující orgán odejme, ukončí nebo zamítne prodloužit platnost statusu doplňkové ochrany státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, jestliže:

   a) dotyčná osoba pozbyla nárok na status doplňkové ochrany podle článku 17;

   b) po udělení statusu doplňkové ochrany se zjistí, že dotyčná osoba měla být nebo je vyloučena z nároku na doplňkovou ochranu podle článku 18;

   c) na udělení statusu doplňkové ochrany mělo rozhodující vliv nesprávné popsání nebo neuvedení skutečností dotyčnou osobou, včetně použití padělaných dokumentů.

   d) se použije čl. 23 odst. 2.

2. Aniž je dotčena povinnost státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti v souladu s čl. 4 odst. 1 sdělit veškeré významné skutečnosti a poskytnout všechny související dokumenty, které mají k dispozici, prokazuje v jednotlivém případě členský stát, který status doplňkové ochrany udělil, že dotyčná osoba přestala být nebo není osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu podle odstavce 1 tohoto článku.

3. Rozhodnutí rozhodujícího orgánu odejmout, ukončit nebo zamítnout prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany podle odst. 1 písm. a) nabývá účinku tři měsíce po přijetí rozhodnutí, aby státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti mohla v souladu s příslušnými právními předpisy Unie a vnitrostátními právními předpisy požádat o povolení k pobytu v členském státě na základě jiných důvodů.

Článek 21

Přezkum statusu doplňkové ochrany

Za účelem provedení čl. 20 odst. 1 rozhodující orgán přezkoumá status doplňkové ochrany zejména:

a) v případě, že informace Unie o zemích původu a společná analýza informací o zemích původu uvedené v článcích 8 a 10 nařízení (EU) č. XXX/XXX [nařízení o Agentuře EU pro azyl] hovoří o výrazné změně situace v zemi původu, která je relevantní z hlediska potřeb žadatele v souvislosti s ochranou;

b) při prvním a druhém prodloužení platnosti povolení k pobytu, jež bylo osobě požívající doplňkové ochrany vydáno.

KAPITOLA VII

OBSAH PRÁV VYPLÝVAJÍCÍCH Z MEZINÁRODNÍ OCHRANY A POVINNOSTI OSOB POŽÍVAJÍCÍCH MEZINÁRODNÍ OCHRANY

ODDÍL I
SPOLEČNÁ USTANOVENÍ

Článek 22
Obecná pravidla

1. Uprchlíci a osoby, jimž byl udělen status doplňkové ochrany, mají práva a povinnosti stanovené v této kapitole. Touto kapitolou nejsou dotčena práva a povinnosti stanovené v Ženevské úmluvě.

2. Tato kapitola se vztahuje na uprchlíky i na osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, není-li uvedeno jinak.

3. V mezích daných mezinárodními závazky se pro přiznání výhod týkajících se přístupu k zaměstnání a sociálnímu zabezpečení vyžaduje předchozí vydání povolení k pobytu.

4. Při provádění ustanovení této kapitoly se přihlédne ke specifické situaci osob se zvláštními potřebami, jako jsou nezletilé osoby, nezletilé osoby bez doprovodu, zdravotně postižené osoby, starší lidé, těhotné ženy, rodiče samoživitelé s nezletilými dětmi, oběti obchodování s lidmi, osoby s duševními poruchami a osoby, které byly podrobeny mučení, znásilnění nebo jiným formám hrubého psychického, fyzického nebo sexuálního násilí, jestliže je po individuálním posouzení jejich situace stanoveno, že tyto osoby mají zvláštní potřeby.

5. Při provádění ustanovení této kapitoly týkajících se nezletilých osob dbají příslušné orgány především na nejlepší zájem dítěte.

Článek 23
Ochrana před navracením

1. Členské státy dodržují zásadu nenavracení v souladu se svými mezinárodními závazky.

2. Nevylučují-li to mezinárodní závazky uvedené v odstavci 1, lze uprchlíka nebo osobu požívající doplňkové ochrany navrátit bez ohledu na to, zda jsou formálně uznáni, jestliže:

   a) existují závažné důvody považovat je za nebezpečí pro bezpečnost členského státu, v němž se nachází;

   b) jako osoby odsouzené pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin představují nebezpečí pro společnost dotyčného členského státu.

   V takových případech se právní postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany zruší podle článku 14 nebo článku 20.

Článek 24
Informace

Příslušné orgány poskytnou osobám požívajícím mezinárodní ochrany informace o právech a povinnostech souvisejících s postavením uprchlíka nebo statusem doplňkové ochrany co nejdříve poté, co byla mezinárodní ochrana udělena. Tyto informace musí být uvedeny v jazyce, jemuž osoby požívající mezinárodní ochrany rozumí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí, a výslovně v nich musí být uvedeno, jaké důsledky má nedodržení povinností uvedených v článku 28 o pohybu v rámci Unie.

Formu a obsah těchto informací stanoví Komise prováděcími akty přijatými v souladu s přezkumným postupem podle čl. 58 odst. 1 nařízení (EU) č. XXX/XXX [nařízení o postupu].

Článek 25
Zachování celistvosti rodiny

1. Slučuje-li se to s osobním právním postavením rodinného příslušníka, mají rodinní příslušníci osoby požívající mezinárodní ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání takové ochrany, nárok požádat o povolení k pobytu podle vnitrostátních postupů.

2. Povolení k pobytu vydané podle odstavce 1 musí mít stejnou dobu platnosti jako povolení k pobytu vydané osobě požívající mezinárodní ochrany a musí být možné je prodloužit. Doba platnosti povolení k pobytu uděleného rodinnému příslušníkovi nesmí v zásadě překročit dobu platnosti povolení k pobytu, jehož držitelem je osoba požívající mezinárodní ochrany.

3. Povolení k pobytu nesmí být rodinnému příslušníkovi vydáno, jestliže dotyčný rodinný příslušník je nebo by byl vyloučen z mezinárodní ochrany podle kapitol III a V.

4. Vyžadují-li si to důvody národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku, povolení k pobytu rodinnému příslušníkovi vydáno být nesmí a dříve vydaná povolení k pobytu musí být odňata nebo nesmí být prodloužena jejich platnost.

5. Rodinní příslušníci, jimž bylo povolení k pobytu vydáno podle odstavce 1, mají nárok na práva uvedená v článcích 27 až 39.

6. Členské státy mohou rozhodnout, že tento článek se vztahuje rovněž na jiné blízké příbuzné, kteří žili společně jako součást dané rodiny v době, kdy opouštěli zemi původu nebo před příjezdem žadatele na území členských států, a kteří byli v té době plně nebo z velké části závislí na osobě požívající mezinárodní ochrany.

ODDÍL II
PRÁVA A POVINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S POBYTEM

Článek 26
Povolení k pobytu

1. Nejpozději do 30 dnů po udělení mezinárodní ochrany se vydá povolení k pobytu, jehož jednotný formát je stanoven nařízením (ES) č. 1030/2002.

   a) U osob, kterým bylo uděleno postavení uprchlíka, má povolení k pobytu platnost tři roky a lze je následně prodloužit o další období tří let.

b) U osob, kterým byl udělen status doplňkové ochrany, má povolení k pobytu platnost jeden rok a lze je následně prodloužit o další období dvou let.

2. Povolení k pobytu nebude prodlouženo nebo se zruší:

a) pokud příslušné orgány státnímu příslušníkovi třetí země odejmou, ukončí platnost nebo zamítnou prodloužení platnosti postavení uprchlíka podle článku 14 a statusu doplňkové ochrany podle článku 20;

b) pokud se použijí ustanovení čl. 23 odst. 2;

c) pokud si to vyžadují důvody ochrany národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku;

3. Použijí-li se ustanovení čl. 14 odst. 5 a čl. 20 odst. 3, bude povolení k pobytu odňato až po uplynutí tříměsíční lhůty v nich uvedené.

Článek 27
Cestovní doklady

1. Osobám, kterým bylo uděleno postavení uprchlíka, příslušné orgány vystaví cestovní doklady ve formě uvedené v příloze Ženevské úmluvy a s minimálními bezpečnostními a biometrickými prvky stanovenými v nařízení Rady (ES) č. 2252/2004[45]. Uvedené cestovní doklady jsou platné po dobu nejméně jednoho roku.

2. Osobám, kterým byl udělen status doplňkové ochrany, které nemohou získat cestovní pas daného státu, příslušné orgány vystaví cestovní doklady s minimálními bezpečnostními a biometrickými prvky stanovenými v nařízení (ES) č. 2252/2004. Uvedené doklady jsou platné po dobu nejméně jednoho roku.

3. Doklady uvedené v odstavcích 1 a 2 nelze vystavit, brání-li tomu závažné důvody národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku.

Článek 28
Svoboda pohybu na území členského státu

1. Osoby požívající mezinárodní ochrany mají právo na volný pohyb po území členského státu, který mezinárodní ochranu udělil, včetně práva svobodně si zvolit bydliště na uvedeném území za stejných podmínek a omezení, jaké jsou stanoveny pro ostatní státní příslušníky třetích zemí oprávněně pobývající na jeho území, kteří se nacházejí ve srovnatelné situaci.

2. V mezích daných mezinárodními závazky lze osobě požívající mezinárodní ochrany, která pobírá určité specifické dávky sociálního zabezpečení a sociální pomoci, uložit v souvislosti s pobytem podmínky pouze tehdy, jsou-li tyto podmínky nezbytné k usnadnění integrace dané osoby v členském státě, který udělil mezinárodní ochranu.

[45] Nařízení Rady (ES) č. 2252/2004 ze dne 13. prosince 2004 o normách pro bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních pasech a cestovních dokladech (Úř. věst. L 385, 29.12.2004, s. 1).

Článek 29

Pohyb v rámci Unie

1. Osoby požívající mezinárodní ochrany nemají právo pobývat v jiném členském státě než v tom, který jim udělil ochranu. Tímto není dotčeno právo uvedených osob požádat o pobyt v jiných členských státech a povolení k pobytu v nich získat podle příslušných ustanovení právních předpisů Unie a vnitrostátních právních předpisů, ani jejich právo na volný pohyb v souladu s podmínkami článku 21 Úmluvy k provedení Schengenské dohody.

2. Je-li osoba požívající mezinárodní ochrany zastižena v jiném členském státě, než v tom, který jí udělil ochranu, aniž by v tomto státě měla podle příslušných právních předpisů Unie nebo vnitrostátních právních předpisů právo se zdržovat nebo pobývat, podléhá postupu přijetí zpět podle čl. 20 odst. 1 písm. e) dublinského nařízení (EU) č. xxx/xxx.

ODDÍL III
PRÁVA V SOUVISLOSTI S INTEGRACÍ

Článek 30

Přístup k zaměstnání

1. Osoby požívající mezinárodní ochrany získávají bezprostředně po jejím udělení právo vykonávat zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost podle předpisů, které se obecně vztahují na dotyčné povolání a veřejnou službu.

2. Osoby požívající mezinárodní ochrany mají právo na stejné zacházení jako státní příslušníci členského státu, který udělil ochranu, pokud jde o:

   a) pracovní podmínky, včetně odměňování, propouštění, pracovní doby, dovolené a svátků, jakož i požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví při práci;

   b) svobodu sdružování a spolčování a členství v organizaci zastupující pracovníky nebo zaměstnavatele nebo v jakékoli organizaci, jejíž členové náleží k určité profesní skupině, včetně výhod poskytovaných takovými organizacemi;

   c) příležitosti ke vzdělávání dospělých v souvislosti se zaměstnáním, k odborné přípravě včetně odborných kurzů ke zvyšování kvalifikace a pracovní praxi na pracovišti;

   d) poradenské služby poskytované úřady práce.

3. Příslušné orgány v případě potřeby usnadní plný přístup k činnostem uvedeným v odst. 2 písm. c) a d).

Článek 31

Přístup ke vzdělání

1. Nezletilé osoby požívající mezinárodní ochrany mají plný přístup k systému vzdělávání za stejných podmínek jako státní příslušníci členského státu, který ochranu udělil.

2. Dospělé osoby požívající mezinárodní ochrany mají přístup k systému všeobecného vzdělávání, dalšímu vzdělávání nebo rekvalifikaci za stejných podmínek jako státní

příslušníci třetích zemí oprávněně pobývající v daném členském státě, kteří jsou ve srovnatelné situaci.

Článek 32
Přístup k postupům uznávání kvalifikací a validace dovedností

1. V souvislosti se stávajícími postupy uznávání zahraničních diplomů, osvědčení a jiných dokladů o formálních kvalifikacích se osobám, kterým byla udělena mezinárodní ochrana, poskytne rovné zacházení ve srovnání se státními příslušníky dotyčného členského státu.

2. Aniž je dotčen čl. 2 odst. 2 a čl. 3 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES[46], umožní příslušné orgány plný přístup k postupům uvedeným v odstavci 1 osobám požívajícím mezinárodní ochrany, jež nemohou předložit písemné doklady o své kvalifikaci.

3. Osobám požívajícím mezinárodní ochrany se poskytne rovné zacházení ve srovnání se státními příslušníky členského státu, který udělil ochranu, pokud jde o přístup k příslušným režimům posuzování, validace a akreditace předchozího vzdělání a praxe.

Článek 33
Sociální zabezpečení

Osoby požívající mezinárodní ochrany mají právo na rovné zacházení ve srovnání se státními příslušníky členského státu, který udělil ochranu, pokud jde o sociální zabezpečení.

Článek 34
Sociální pomoc

1. Osoby požívající mezinárodní ochrany mají právo na rovné zacházení ve srovnání se státními příslušníky členského státu, který udělil ochranu, pokud jde o sociální pomoc.

   Přístup k určitým druhům sociální pomoci stanoveným vnitrostátními právními předpisy lze podmínit aktivní účastí osoby požívající mezinárodní ochrany na integračních opatřeních.

2. Osobám požívajícím doplňkové ochrany mohou členské státy sociální pomoc omezit na základní dávky.

Článek 35
Zdravotní péče

1. Osoby požívající mezinárodní ochrany mají přístup ke zdravotní péči za stejných podmínek jako státní příslušníci členského státu, který ochranu udělil.

2. Osobám požívajícím mezinárodní ochrany, které mají zvláštní potřeby, například těhotným ženám, zdravotně postiženým osobám, osobám, které byly podrobeny

[46] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací (Úř. věst. L 255, 30.9.2005, s. 22).

mučení, znásilnění nebo jiným formám hrubého psychického, fyzického nebo sexuálního násilí, nebo nezletilým osobám, které byly oběťmi zneužívání, zanedbávání, vykořisťování, mučení, krutého, nelidského a ponižujícího zacházení nebo které trpěly v ozbrojeném konfliktu, musí být poskytnuta náležitá zdravotní péče a v případě potřeby i léčba duševních poruch za stejných podmínek jako státním příslušníkům členského státu, který udělil ochranu.

Článek 36
Nezletilé osoby bez doprovodu

1. Co nejdříve po udělení mezinárodní ochrany a nejpozději do pěti pracovních dnů, jak je uvedeno v čl. 22 odst. 1 nařízení EU č. xxx/xxx [nařízení o postupu], přijmou příslušné orgány nezbytná opatření k zajištění zastoupení nezletilých osob bez doprovodu zákonným opatrovníkem nebo v případě nutnosti organizací pověřenou péčí o nezletilé osoby a jejich blaho nebo jakýmkoli jiným vhodným zástupcem, včetně zástupce ustanoveného na základě právních předpisů nebo rozhodnutí soudu.

   Je-li opatrovníkem určena organizace, musí co nejdříve jmenovat osobu zodpovědnou za výkon povinností opatrovníka vůči nezletilé osobě bez doprovodu podle tohoto nařízení.

2. Povinností opatrovníka je zajistit, aby měla nezletilá osoba přístup k veškerým právům vyplývajícím z tohoto nařízení. Příslušné orgány opatrovníka při výkonu jeho povinností pravidelně kontrolují.

3. Nezletilé osoby bez doprovodu musí být umístěny jedním z těchto způsobů:

   a) ke zletilému příbuznému;

   b) do pěstounské rodiny;

   c) do ubytovacích středisek se zvláštními zařízeními pro nezletilé osoby;

   d) do jiného ubytování vhodného pro nezletilé osoby.

   Přihlíží se k přáním dítěte s ohledem na jeho věk a stupeň vyspělosti.

4. Sourozenci mají pokud možno zůstat spolu, přičemž se přihlíží k nejlepšímu zájmu dotyčné nezletilé osoby, a zejména k jejímu věku a stupni vyspělosti. Změny místa pobytu nezletilých osob bez doprovodu musí být omezeny na minimum.

5. Pokud je přiznána mezinárodní ochrana nezletilé osobě bez doprovodu a dosud nebylo zahájeno vyhledávání rodinných příslušníků, zahájí příslušné orgány – s ohledem na nejlepší zájem nezletilých osob – vyhledávání co nejrychleji po udělení mezinárodní ochrany. Pokud již vyhledávání bylo zahájeno, podle potřeby se v něm pokračuje. Při riziku ohrožení života nebo fyzické nedotknutelnosti nezletilé osoby nebo jejích blízkých příbuzných, zejména pokud tito příbuzní zůstali v zemi původu, se musí dbát na to, aby byla zaručena důvěrnost shromažďování, zpracování a předávání informací o těchto osobách.

6. Osobám a organizacím, které pečují o nezletilé osoby bez doprovodu, musí být průběžně zajištěno náležité školení o právech a potřebách nezletilých osob, a budou dodržovány normy pro ochranu dětí uvedené v článku 22 nařízení EU č. xxx/xxx [nařízení o postupu].

Článek 37

Přístup k bydlení

1. Osobám požívajícím mezinárodní ochrany se poskytne přístup k bydlení za rovnocenných podmínek jako ostatním státním příslušníkům třetích zemí oprávněně pobývajícím na území členských států, kteří jsou ve srovnatelné situaci.

2. Vnitrostátní postupy rozmístění osob požívajících mezinárodní ochrany se musí uplatňovat pokud možno tak, aby tyto osoby nebyly diskriminovány, a musí zajistit rovné příležitosti, pokud jde o přístup k bydlení.

Článek 38

Přístup k integračním opatřením

1. Aby se usnadnilo začlenění osob požívajících mezinárodní ochrany do společnosti, poskytnou členské státy těmto osobám přístup ke svým integračním opatřením, zejména jazykovým kurzům, programům občanské orientace a integrace a odborné přípravě, při nichž se přihlíží k zvláštním potřebám těchto osob.

2. Členské státy mohou vyžadovat povinnou účast na integračních opatřeních.

Článek 39

Dobrovolný návrat

Osobám požívajícím mezinárodní ochrany, které si přejí návrat, se poskytne podpora.

KAPITOLA VIII

SPRÁVNÍ SPOLUPRÁCE

Článek 40
Spolupráce

Každý členský stát určí celostátní kontaktní místo a jeho adresu sdělí Komisi. Komise sdělí tuto informaci ostatním členským státům.

Členské státy přijmou ve spojení s Komisí veškerá vhodná opatření k zavedení přímé spolupráce a výměny informací mezi příslušnými orgány.

Článek 41
Zaměstnanci

Orgánům a jiným organizacím provádějícím ustanovení tohoto nařízení se musí dostat potřebné odborné přípravy a ve vztahu ke všem informacím získaným při výkonu své práce jsou povinny dodržovat zásadu důvěrnosti stanovenou vnitrostátními předpisy.

KAPITOLA IX

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 42

Postup projednávání ve výboru

1. Komisi je nápomocen výbor [zřízený článkem 58 nařízení (EU) č. XXX/XXX [nařízení o postupu]. Tento výbor je výborem ve smyslu nařízení (EU) č. 182/2011.
2. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se článek 5 nařízení (EU) č. 182/2011.
3. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se článek 8 nařízení (EU) č. 182/2011 ve spojení s článkem 5 uvedeného nařízení.

Článek 43

Monitorování a hodnocení

Nejpozději dva roky po vstupu tohoto nařízení v platnost a poté každých pět let předloží Komise zprávu Evropskému parlamentu a Radě o uplatňování tohoto nařízení a případně navrhne nezbytné změny.

Členské státy předají Komisi všechny informace, které jsou vhodné pro přípravu této zprávy, nejpozději devět měsíců před uplynutím této lhůty.

Článek 44

Změna směrnice 2003/109/EU

1. V článku 4 směrnice 2003/109/ES se vkládá odstavec 3a, který zní:

„3a. Je-li osoba požívající mezinárodní ochrany zastižena v jiném členském státě, než v tom, který jí udělil mezinárodní ochranu, aniž by v tomto státě měla podle příslušných právních předpisů Unie nebo vnitrostátních právních předpisů právo se zdržovat nebo pobývat, doba legálního pobytu, která této situaci předcházela, nebude zohledněna při výpočtu doby uvedené v odstavci 1.“

2. Vkládá se nový článek 26a, který zní:

„Článek 26a

Provedení čl. 4 odst. 3a:

Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné k dosažení souladu s čl. 4 odst. 3a této směrnice nejpozději do [šest měsíců po vstupu tohoto nařízení v platnost]. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.“

Článek 45
Zrušení

Směrnice 2011/95/ES se zrušuje s účinkem ode dne vstupu tohoto nařízení v platnost. Odkazy na zrušenou směrnici by se měly považovat za odkazy na toto nařízení v souladu se srovnávací tabulkou v příloze II.

Článek 46
Vstup v platnost a použitelnost

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Toto nařízení se použije od [šest měsíců od vstupu nařízení v platnost].

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné v členských státech v souladu se Smlouvami.

V Bruselu dne

Za Radu
předsedkyně/předseda
[…]